

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ines Grenc

Analiza politično-upravnih procesov na primeru občine Velike Lašče

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ines Grenc

Mentor: izr. prof. dr. Miro Haček

Analiza politično-upravnih procesov na primeru občine Velike Lašče

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

*Če si nečesa zares želiš, stremi vse stvarstvo
k temu, da se ti sanje uresničijo.*

(Coelho, 2005)

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorju izr. prof. dr. Miru Hačku, za vso pomoč, potrpežljivost in usmeritve pri izdelavi diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi županu, občinskim svetnikom, tajnici občine in vsem občanom Velikih Lašč, ki so pripomogli k nastanku moje diplomske naloge.

Posebna zahvala gre moji družini in fantu, ki so mi vsa leta študija, ob vseh vzponih in padcih, stali ob strani ter mi pomagali z vseh vidikov, tako študijskega, osebnega kot tudi finančnega, da sem postala to kar sem danes – dipl. pol. Ines Grenc.

Analiza politično-upravnih procesov na primeru občine Velike Lašče

Bistvo obstoja občine je zadovoljevanje potreb in interesov njenih občanov. Občani izrazijo svoje zadovoljstvo z delovanjem občine na lokalnih volitvah in sicer glede na delovanje občine kot celote, kar vključuje tako politične kot tudi upravne procese občine. V politične procese se uvrščajo vsi procesi povezani z lokalnimi volitvami in delom v občinskem svetu, v upravne pa procesi povezani z delom občinske uprave. Dobro delovanje organa pogojujejo predvsem dobri medsebojni odnosi znotraj njega. Medosebni odnosi v občinskem svetu kot tudi v občinski upravi so sodelujoči ter temeljijo na vzajemnosti in strokovnosti, medtem ko odnosi med političnim funkcionarjem in ostalimi občinskimi funkcionarji ter odnosi med političnim funkcionarjem in javnimi uslužbenci temeljijo v večji meri na avtoriteti. Konflikte v občinskem svetu rešuje župan, naloge v občinski upravi pa prav tako podeljuje župan, ki je torej ključna figura v delovanju občine Velike Lašče. Delovanje le-te ocenjujejo občani na lokalnih volitvah, katerih rezultati kažejo na to, da so občani z delovanjem občine zadovoljni, saj so svojo izbiro leta 2010 potrdili že četrto zaporedoma. To dokazuje, da občina Velike Lašče svoj obstoj odlično opravičuje in jo, kljub konzervativnemu načinu upravljanja, lahko postavimo za zgled ostalim slovenskim občinam in slovenski politiki na državni ravni.

KLJUČNE BESEDE: občina, lokalne volitve, župan, občinski svet, občinska uprava.

Analysis of political-administrative processes in the case of the municipality of Velike Lašče

The essence of the municipality's existence is meeting their citizens' needs and interests. The citizens express their content with functioning of municipalities as a whole, which includes both political and administrative processes of the municipality, in local elections. The political processes include all processes related to local elections and the work of the municipal council, on the other hand are administrative processes associated with the work of municipal administration. Proper functioning of the body depends on good interpersonal relationships within it. Interpersonal relations in municipal council, as well as in municipal government are based on cooperation and professionalism. The relations between political official and municipal officials or civil servants are both based on authority. Conflicts in the municipal council are solved by the mayor, who also delegates the tasks in municipal government, therefore he is a key figure in the municipality of Velike Lašče. Results of local elections suggest that citizens are satisfied with its functioning, since their selection in 2010 confirmed this fact already the third consecutive time. This shows that, despite the fact that its mode of governance is obsolete, the municipality justifies its existence excellently. With the municipality of Velike Lašče we can set an example not only to other municipalities, but also to our politicians at the national level.

KEYWORDS: municipality, local elections, mayor, municipal council, municipal administration.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	8
1.1 Predstavitev vsebine naloge.....	8
1.2 Zgradba vsebine naloge	9
2 METODOLOŠKI NAČRT	10
2.1 Natančen raziskovalni cilj	10
2.2 Raziskovalna vprašanja in hipoteza.....	10
2.3 Raziskovalne metode in tehnike za preverjanje hipoteze	10
3 POJMOVNO - TEORETIČNA IZHODIŠČA	11
3.1 Lokalna samouprava.....	11
3.2 Občina.....	12
3.2.1 Občinska organizacijska struktura	13
3.3 Lokalne volitve	16
3.3.1 Volilni sistem na volitvah za župana	17
3.3.2 Volilni sistem na volitvah članov občinskega sveta	17
3.4 Odnosi med občinskimi funkcionarji v občinskem svetu.....	19
3.5 Odnosi med političnim funkcionarjem in javnimi uslužbenci v občinski upravi.....	20
4 OBČINA VELIKE LAŠČE	21
4.1 Župan.....	21
4.2 Občinski svet	21
4.4 Občinska uprava	23
5 EMPIRIČNI DEL.....	24
5.1 Rezultati analize lokalnih volitev v občini Velike Lašče od leta 1998 do 2010	24
5.1.1 Rezultati analize volitev župana v občini Velike Lašče od leta 1998 do 2010.....	25
5.1.2 Rezultati analize volitev v občinski svet v občini Velike Lašče od leta 1998 do 2010..	28
5.2 Rezultati analize odnosov med občinskimi funkcionarji v občinskem svetu.....	30

5.3 Rezultati analize odnosov med političnim funkcionarjem in javnimi uslužbenci v občinski upravi	35
6 SKLEP	42
6.1 Ključne ugotovitve soočene z zastavljeno hipotezo	42
7 LITERATURA	44
PRILOGE	46
Priloga A: Anketni vprašalnik za člane občinskega sveta Velikih Lašč	46
Priloga B: Intervju z g. Antonom Zakrajškom, županom občine Velike Lašče	47
Priloga C: Intervju z go. Jerico Tomšič Lušin, tajnico občine Velike Lašče	61

KAZALO TABEL

Tabela 5.1: Volilna udeležba na lokalnih volitvah v občini Velike Lašče od leta 1998 do 2010 ...	24
Tabela 5.2: Rezultati glasovanja na volitvah za župana v občini Velike Lašče leta 1998	25
Tabela 5.3: Rezultati glasovanja na volitvah za župana v občini Velike Lašče leta 2002	25
Tabela 5.4: Rezultati glasovanja na volitvah za župana v občini Velike Lašče leta 2006	26
Tabela 5.5: Rezultati glasovanja na volitvah za župana v občini Velike Lašče leta 2010	26
Tabela 5.6: Rezultati glasovanja na volitvah za občinski svet v občini Velike Lašče	28
Tabela 5.7: Pet dimenzij idealno tipskih modelov po Petersu v občini Velike Lašče	37
Tabela 5.8: Vloga akterjev v procesu oblikovanja politik po Aberbachu, Putnamu in Rockmanu v občini Velike Lašče	41

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 5.1: Članstvo v občinskem svetu po spolu	22
Grafikon 5.2: Članstvo v občinskem svetu po starosti	22
Grafikon 5.3: Neformalna delitev v občinskem svetu	30
Grafikon 5.4: Opredelitev odnosov v občinskem svetu s strani svetnikov	31
Grafikon 5.5: Vrednotenje odnosov med županom, občinskimi svetniki in podžupanom	32
Grafikon 5.6: Enakopravnost občinskih svetnikov	32
Grafikon 5.7: Enakopravnost občinskih svetnikov z vidika zagovarjanja svojega mnenja	33
Grafikon 5.8: Pogostost konfliktov na občinskih sejah	34
Grafikon 5.9: Način reševanja konfliktov	34

SEZNAM KRATIC

DeSUS	- Demokratična stranka upokojencev Slovenije
DS	- Demokratska stranka
LDS	- Liberalna demokracija Slovenije
NSi	- Nova Slovenija
SD (ZLSD)	- Socialni demokrati
SDS (SDSS)	- Slovenska demokratska stranka
SEG	- Stranka ekoloških gibanj Slovenije
SKD	- Slovenski krščanski demokrati
SLS	- Slovenska ljudska stranka
SMS	- Stranka mladih Slovenije
SNS	- Slovenska nacionalna stranka

1 UVOD

1.1 Predstavitev vsebine naloge

Ustava Republike Slovenije iz leta 1991 je zagotovila lokalno samoupravo vsem prebivalcem Republike Slovenije, s čimer se je le-ta pridružila sodobnim državam v Evropi in zunaj nje, ki priznavajo neposredno in posredno pravico državljanov, da sodelujejo pri upravljanju lokalnih zadev javnega značaja. V ta namen se državljani povezujejo v lokalne skupnosti, saj te najmanjše teritorialne skupnosti predstavljajo ljudi, ki so med seboj povezani na določenem teritoriju ter na njem zadovoljujejo svoje potrebe, katere se nanašajo na življenje v tovrstnih skupnostih in jih je mogoče reševati le na skupen način (Grad 2006, 325). Lokalne skupnosti so eden izmed glavnih stebrov vsake demokratične države, pravica državljanov (občanov), da sodelujejo pri upravljanju lokalnih zadev pa eno temeljnih demokratičnih načel. To zahteva obstoj lokalnih skupnosti z demokratično konstituiranimi telesi odločanja, ki imajo široko stopnjo avtonomije in odgovornosti, različne poti in načine, na katere se te odgovornosti uresničujejo, ter zadostno količino virov, ki so potrebni za njihovo izpolnitev. Ob demokratično izvoljenih organih lokalne samouprave so z vidika lokalne demokracije še pomembnejše neposredne oblike odločanja državljanov v lokalni demokraciji, ki jih predvideva tudi slovenski Zakon o lokalni samoupravi. Vendar pa državljani zaradi izredne kompleksnosti modernih oblik lokalne samouprave in potrebe po vsakodnevnem odločanju večinoma ne odločajo neposredno sami. Odločanje poteka preko voljenih predstavnikov – županov, ki predstavljajo izvršilni organ občine in so politični nosilci odločanja v občini ter predstojniki lokalnega upravnega aparata – občinske uprave in izvoljenega predstavniškega organa z generalno pristojnostjo za odločanje o vseh zadevah občine – občinskega sveta (Haček in drugi 2008, 10).

Svojo voljo, komu podeliti mandat za odločanje v občini, občani izkazujejo vsaka štiri leta na lokalnih volitvah, ko se voli župana in občinske svetnike. Lokalne volitve tako predstavljajo najpomembnejšo komponento konvencionalnih oblik politične participacije. Udeležba na lokalnih volitvah je pokazatelj zanimanja občanov za lokalno politiko, njihovega mnenja o delovanju le-te ter njihovega političnega prepričanja. Rezultati lokalnih volitev so torej pokazatelji uspešnosti dejanskega delovanja občine v času izvoljenega mandata. Omenjena uspešnost pa je v večji meri odvisna od odnosov med samimi občinskimi funkcionarji v občinskem svetu ter med izvoljenim predstavnikom lokalne skupnosti in javnimi uslužbenci v

občinski upravi. V kolikor so oboji odnosi ustrezni in prioriteto usmerjeni v dobro občine, njeni prebivalci to občutijo in temu ustrezno izrazijo svoje mnenje na naslednjih lokalnih volitvah. To široko opredelitev bom v svoji diplomski nalogi prenesla na konkreten primer občine Velike Lašče.

1.2 Zgradba vsebine naloge

Zgradba moje diplomske naloge se bo delila na štiri dele. Njen prvi del bo zajemal metodološki načrt. V drugem delu bom navedla pojmovno – teoretična izhodišča, ki so bistvena za razumevanje nadaljnje vsebine naloge. Pomemben temelj za nadaljevanje bo tudi tretji del, v njem bom namreč predstavila občino Velike Lašče. Četrty del diplomske naloge pa bo obsegal ključni empirični del z dejansko analizo politično-upravnih procesov na primeru občine Velike Lašče. Ta del bo dodatno razdeljen na tri sklope, v skladu s tremi analizami, ki jih bom izvedla s ciljem, da bi z njihovim zaključenim krogom uspela oblikovati relevantno in celovito zgoraj omenjeno analizo.

Prva izmed treh analiz bo analiza volilnih rezultatov lokalnih volitev v občini od leta 1998 do leta 2010. V njej bom pozorna na volilno vedenje in odločitve občanov v občini Velike Lašče, pri čemer bom zajela tako analizo lokalnih volitev za župana kot tudi za občinski svet. Odnosi med njima pa bodo predmet naslednje analize. Odnosi oziroma zadovoljstvo z njimi namreč pogojujejo učinkovitost delovanja organa, ki vzročno vpliva tudi na upravljavsko sposobnost občinske uprave. Analiza odnosov v občinski upravi, torej med političnim funkcionarjem in javnimi uslužbenci, je tretja in zadnja analiza v diplomski nalogi. Te odnose bom preučevala na podlagi Petersovega modela in Aberbachovih, Putnamovih in Rockmanovih form z utemeljitvijo, da zadovoljstvo v občinskem svetu in občinski upravi zagotavlja občanom uspešno delujočo občino, kot celoto. V tem primeru občani svoje zadovoljstvo s politično-upravno ureditvijo v občini, izrazijo na volitvah z visoko podporo obstoječim občinskim funkcionarjem.

Na ta način bom krog treh analiz zaključila in dobila rezultat analize politično-upravnih procesov na primeru občine Velike Lašče. Nanašajoč se na izid analize bom diplomsko nalogo v primeru slabih rezultatov zaključila z oblikovanjem predlogov za nadaljnje delovanje občine Velike Lašče, v primeru dobrih rezultatov pa s postavitvijo občine Velike Lašče kot zgled ostalim slovenskim občinam.

2 METODOLOŠKI NAČRT

2.1 Natančen raziskovalni cilj

Cilj mojega diplomskega dela je, s pomočjo analize lokalnih volitev za župana in občinski svet skozi volilno vedenje in odločitve njenih občanov v letih od 1998 do 2010, ter z analizo odnosov med občinskimi funkcionarji in javnimi uslužbenci, ugotoviti in opredeliti stanje politične in upravne sfere v občini Velike Lašče.

2.2 Raziskovalna vprašanja in hipoteza

Raziskovalna vprašanja diplomske naloge so:

- Kaj nam sporočata volilno vedenje in odločitve občanov Velikih Lašč na lokalnih volitvah v letih od 1998 do 2010?
- Kakšen odnos je prisoten med občinskimi funkcionarji v občinskem svetu?
- Kakšen odnos vlada med političnim funkcionarjem in javnimi uslužbenci v občinski upravi?

S hipotezo bom preverjala trditev, da občina Velike Lašče deluje tako v politični kot tudi v upravni sferi v korist občanov, kar slednji tudi zaznavajo ter svoje zadovoljstvo z delom občine in željo po ohranitvi obstoječe občinske sestave, izkazujejo na vsakokratnih lokalnih volitvah z volilnimi rezultati.

2.3 Raziskovalne metode in tehnike za preverjanje hipoteze

V svoji diplomski nalogi se bom posluževala različnih raziskovalnih metod in tehnik.

V prvem delu bom uporabila deskriptivno metodo ter analizi primarnih in sekundarnih virov, s čimer bom oblikovala pojmovno – teoretsko izhodišče svoje diplomske naloge, ter pridobila sposobnost spoznavanja relevantnih podatkov za empirično analizo in ključno vsebino.

Drugi del bo temeljil na analizi relevantnih internetnih virov.

Za tretji del z empirično vsebino diplomskega dela pa bom uporabila analizo statističnih podatkov, pridobljenih preko uradnih spletnih strani z rezultati lokalnih volitev, anketni vprašalnik za občinske funkcionarje v občinskem svetu in družboslovna intervjuja s političnim funkcionarjem in visoko javno uslužbenko v občinski upravi.

Na te načine obdelani podatki bodo ključni za oblikovanje zaključkov diplomske naloge.

3 POJMOVNO - TEORETIČNA IZHODIŠČA

3.1 Lokalna samouprava

Lokalna samouprava je ključni element v političnem sistemu (evropske) liberalne demokracije. Najpreprostejša opredelitev lokalne samouprave je, da je to tista raven oblasti oziroma vladanja, ki je najbližja državljanom oziroma občanom, tako da ima nalogo zastopati pomen in stališča lokalnosti. Že Tocqueville je zapisal, da »v lokalnih institucijah leži moč svobodnih narodov«. Brez njihovega obstoja ima lahko nek narod svobodno vlado, ne pa tudi duha svobode. Demokratične institucije morajo imeti lokalno utemeljitev, če nočejo biti samo nasprotna moč ali oblast. Dokazana politična oblika demokracije je njena lokalna različica. Lokalna demokracija ima pozitivno konotacijo v tem smislu, da zagotavlja državljanom naprednejši stik, udeležbo in nadzor nad institucijami ter dogodki v njihovem življenjskem okolju in pomeni okvir za razvoj ustavne demokracije (Haček in drugi 2008, 6–7).

Virant (2004, 162) lokalno samoupravo predstavi kot način upravljanja javnih zadev, pri katerem neposredno ali posredno (preko izvoljenih predstavnikov) sodelujejo prebivalci določene teritorialne skupnosti, ki je ožja od države. O lokalni samoupravi lahko govorimo le, če država lokalnim skupnostim prizna pravni obstoj, jim dodeli pravico samostojnega odločanja o določenih vprašanjih in urejanja določenega dela javnih zadev, v katera se sama ne vmešava ter jim zagotovi sredstva, potrebna za urejanje teh zadev. Ob enem pa mora država ohraniti nadzor nad zakonitostjo delovanja lokalne skupnosti.

Ideološki temelj lokalne samouprave tvorijo trije sklopi vrednot oziroma načel lokalne demokracije:

- Svoboda ali avtonomija, ki pomenita v primeru lokalne samouprave zaščito pred koncentracijo politične moči oziroma oblasti v eni točki in dopušča oblikovanje različnih političnih izbir v različnih okoljih,
- Participacija, ki predpostavlja obstoj lokalne oblasti, ki dopušča večjo vključenost državljanov (občanov) v samoupravo,
- Učinkovitost, ki pomeni sposobnost lokalne samouprave pri zagotavljanju različnih storitev in služb na čim bolj uspešen in gospodaren način (Haček in drugi 2008, 7–8).

Ti navedeni ideali se skoraj nikoli ne morejo povsem ujemati s politično in upravno vsakdanjostjo, saj morajo te vrednote tekmovati z drugimi legitimnimi zahtevami, ki izhajajo iz nacionalnih oziroma državnih premislekov (Haček in drugi 2008, 7–8).

3.2 Občina

Ustava Republike Slovenije v svojem petem delu, opredeljuje občino kot edino obvezno samoupravno lokalno skupnost in ji posveča člene od 138 do 144 (URS, Ur. l. RS 33/1991). Na tej podlagi je Zakon o lokalni samoupravi (ZLS, Ur. l. RS 94/2007-UPB2) opredelil občino kot temeljno lokalno skupnost.

Občine v okviru ustave in zakonov izvršujejo naloge, ki so nanje prenesene z zakoni ter samostojno urejajo in opravljajo lokalne zadeve javnega pomena (izvirne naloge), ki jih določijo s splošnim aktom občine ali ki so določene z Zakonom o lokalni samoupravi (ZLS 2007, 2. in 21. čl.). Izvirne pristojnosti občine lahko razvrstimo po petih glavnih funkcijah, za katere je občina kot javnopravna skupnost odgovorna, to so:

- servisna funkcija,
- gospodarjenje z lokalno infrastrukturo ali lokalnimi javnimi dobrinami,
- pospeševalna (razvojna) funkcija,
- funkcija prostorskega urejanja,
- regulativna funkcija (Virant 2004, 175).

Prenesene pristojnosti občine pa so rezultat procesa dekoncentracije državne uprave. Za razliko od izvirnih pristojnosti, pri katerih gre za samoupravo v lastnih zadevah, gre pri prenesenih pristojnostih za to, da se zaradi večje racionalnosti izvrševanje zakonov, podzakonskih predpisov in posameznih nalog iz državne pristojnosti prenese na občinske organe. Vendar le v primeru, da država za izvajanje teh nalog zagotovi tudi potrebna sredstva (Virant 2004, 175).

Območje občine je določeno z zakonom o ustanovitvi občine in obsega naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev (ZLS 2007, 12. čl.). Osebe, ki imajo na območju občine stalno prebivališče, so člani občine oziroma občani. Ti odločajo o zadevah lokalne samouprave preko svetov, sestavljenih iz članov, ki jih volijo svobodno in tajno na podlagi neposredne, enake in splošne volilne pravice. Občani se o zadevah lokalne samouprave odločajo tudi neposredno – na zborih, z referendumom in preko ljudske iniciative (ZLS 2007, 11. čl.).

3.2.1 Občinska organizacijska struktura

Organizacijski ustroj občin sestoji v grobem iz dveh komponent. Politično polovico predstavljata občinski svet kot zakonodajni organ občine ter župan kot izvršilna oblast v občini. To sta dva izmed treh organov občine po Zakonu o lokalni samoupravi, tretji pa je nadzorni odbor. Nepolitično komponento predstavlja občinska uprava, ki je deloma podobna državni upravi v malem in skrbi za strokovno podporo političnemu delu občinske organizacijske strukture, po drugi strani pa predstavlja neposrednega izvrševalca sprejetih predpisov (Pinterič 2004, 9–10).

Člani občinskega sveta, župan in podžupan občine so občinski funkcionarji, ki opravljajo svojo funkcijo kot častno, torej nepoklicno, pri čemer sta župan in podžupan izjemi, ki se lahko odločita tudi za poklicno opravljanje svoje funkcije. Posamezne funkcije župana, podžupana, člana občinskega sveta, člana nadzornega odbora, delavca v občinski upravi ter druge funkcije, za katere tako določa zakon, med seboj niso združljive.

Župan

Župana občine volijo prebivalci občine za mandatno dobo štirih let. Župan je individualni organ, katerega glavna naloga je, da vodi občinsko upravo ter predstavlja in zastopa občino (Grad 2006, 340). Predstavlja pa tudi občinski svet, katerega seje sicer sklicuje in vodi, vendar na njih nima pravice do glasovanja. Občinskemu svetu predlaga v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna, odloke in druge akte iz pristojnosti občinskega sveta ter skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta. Skrbi tudi za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov (ZLS 2007, 33. čl.). Poleg tega je župan tudi varuh zakonitosti delovanja občinske samouprave (Grad 2006, 340). Ta funkcija mu daje možnost, da lahko zadrži objavo splošnega akta občine ali izvajanje odločitve občinskega sveta, če ju oceni kot neustavna ali nezakonita (ZLS 2007, 33. čl.).

Podžupan

Občina ima poleg župana lahko enega ali več podžupanov, kar je odvisno od velikosti občine. Podžupani so imenovani s strani župana in izbrani izmed članov občinskega sveta, župan pa jih lahko tudi razreši. Podžupan je v pomoč županu pri njegovem delu ter mu pomaga opravljati posamezne naloge iz njegove pristojnosti, za katere je pooblaščen. Poleg tega tudi nadomešča župana v primeru njegove odsotnosti, zadržanosti ali v primeru njegovega predčasnega prenehanja mandata, v slednjem primeru je temu tako do nastopa mandata novo izvoljenega župana (ZLS 2007, 33.a čl.).

Občinski svet

Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine ter predstavniško telo, ki ga za obdobje štirih let volijo prebivalci občine (ZLS 2007, 29. čl.).

V okviru pravic in dolžnosti ima občinski svet predvsem urejevalno, volilno in nadzorno funkcijo ter funkcijo odločanja o konkretnih zadevah. Njegove najpomembnejše pristojnosti so določene v Zakonu o lokalni samoupravi, sicer pa občinski svet svoje delo ureja tudi s poslovnikom, ki ga sprejema z dvotretjinsko večino navzočih članov. V statutu občine se določi način zagotavljanja javnosti dela organov občine. Statut občine lahko poleg nalog, ki izvirajo iz zakona, na podlagi občinske avtonomije določi tudi druge naloge, seveda v skladu z ustavo in zakonom (Grad 2006, 338).

V okviru svojih pristojnosti občinski svet:

- sprejema statut občine, odloke in druge občinske akte, prostorske in druge plane razvoja občine, občinski proračun in zaključni račun; te odločitve sprejema z večino opredeljenih glasov navzočih članov na seji, ki veljavno sklepa, če je na njej navzoča večina članov občinskega sveta;
- odloča o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja, če ni z zakonom drugače določeno pa tudi o drugih zadevah, ki jih določata zakon in statut občine;
- imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora ter člane sveta za varstvo uporabnikov javnih dobrin, izmed svojih članov in občanov imenuje tudi komisijo za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, ter člane drugih komisij in odborov občinskega sveta, kot svojih delovnih teles, ki jih vodi član občinskega sveta; kot svoja posvetovalna telesa lahko z odlokom ustanovi tudi krajevne, vaške ali četrtne odbore;
- nadzoruje delo župana, podžupana in občinske uprave glede izvrševanja odločitev občine ter občinskega sveta (ZLS 2007, 29.–35. čl.).

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je najvišji organ nadzora javne porabe v občini. Določa ga statut občine, sprejeti pa ga mora poslovnik občine (ZLS 2007, 32. čl.).

V okviru svojih pristojnosti nadzorni odbor:

- opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine,
- nadzoruje namenskost in smotrnost porabe proračunskih sredstev, ter finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev (ZLS 2007, 32. čl.).

O svojih ugotovitvah nadzorni odbor izdela poročilo s priporočili in predlogi, ki so ga občinski svet, župan ter organi porabnikov občinskih proračunskih sredstev dolžni obravnavati in upoštevati (ZLS 2007, 32. čl.).

Občinska uprava

Vse občinske uprave v Sloveniji imajo določene skupne točke, saj jih že same zakonske določbe silijo v podobno organizacijsko strukturo. Po drugi strani pa vsaka občinska uprava prilagaja svojo organizacijo lokalnim posebnostim in tradiciji. Organizacija občinske uprave je stvar predstavniškega organa občine ali župana, tako glede organizacijske strukture kot tudi glede morebitnih pooblastil za samostojno odločanje predstojnikov, odvisna pa je tudi od pristojnosti občine, njenega obsega in sposobnosti organiziranja ter financiranja. V Sloveniji poznamo tri vrste občinskih uprav, in sicer:

- enovito občinsko upravo,
- razdeljeno občinsko upravo,
- skupno občinsko upravo (Haček in drugi 2008, 16–17).

Občinsko upravo sestavlja eden ali več organov, ki jih ustanovi občinski svet na predlog župana z odlokom o organizaciji in delovnem področju občinske uprave, s katerim določi tudi njihovo notranjo organizacijo in delovno področje. Predstojnik občinske uprave je župan, ki nadzoruje, usmerja ter daje navodila za vodenje občinske uprave. Župan tudi imenuje in razrešuje tajnika občine (ponekod direktor občinske uprave), ki vodi delo občinske uprave (ZLS 2007, 49. čl.). Delavci občinske uprave opravljajo naloge skladno s pristojnostmi in pooblastili, ki jih za opravljanje posameznih nalog določajo zakoni in drugi predpisi, statut občine in pravilnik o sistematizaciji delovnih mest ter navodila predstojnika organa občinske uprave (Vlaj 2004, 253–254). Občinska uprava opravlja naslednje naloge:

- upravne naloge,
- strokovne naloge,
- pospeševalne naloge,
- razvojne naloge,
- naloge v zvezi z zagotavljanjem javnih služb iz občinske pristojnosti,
- nadzor nad izvajanjem občinskih predpisov in drugih aktov, s katerimi občina ureja zadeve iz svoje pristojnosti, v ta namen se lahko v okviru občinske uprave ustanovi tudi občinska inšpekcija (ZLS 2007, 49.–50.a čl.).

3.3 Lokalne volitve

Lokalne volitve ureja Zakon o lokalnih volitvah (ZLV, Ur. l. RS 94/2007-UPB3), nekaj temeljnih določb pa vsebuje tudi Zakon o lokalni samoupravi.

Pojem lokalnih volitev je precej širok in označuje vse vrste volitev v organe lokalnih skupnosti: volitve za župana, volitve občinskega in pokrajinskega sveta ter volitve svetov krajevnih, vaških in četrtnih skupnosti (ZLV 2007, 1. čl.). Vse vrste lokalnih volitev se v Sloveniji odvijajo istočasno v vseh občinah. Postopek se začne z razpisom volitev, ki jih predpiše predsednik državnega zbora, in je razdeljen na več temeljnih faz:

- faza kandidiranja,
- faza glasovanja,
- faza ugotavljanja izida glasovanja (Grad 2006, 354).

Pravico do kandidiranja ima vsak državljan Republike Slovenije ali tujec, ki je na dan glasovanja dopolnil 18 let starosti (ZLV 2007, 5. čl.). Kandidat mora imeti stalno prebivališče v volilni enoti, v kateri kandidira (ZLV 2007, 68.a čl.). Vsakdo lahko kandidira samo v eni volilni enoti in samo na eni listi kandidatov (v primeru lokalnih volitev v občinski svet). Pri obravnavanju lokalnih volitev je pomembno tudi predvolilno koalicijsko povezovanje, ki še zlasti močno vpliva na stopnjo tekmovalnosti med političnimi strankami na lokalnem nivoju in pogosto vodi tudi k volilnemu uspehu ter posledično koalicijskemu vladanju skozi celoten mandat občinskega sveta (Haček in drugi 2008, 11).

Faza glasovanja na volitvah poteka na podlagi splošne in enake volilne pravice na svobodnih in neposrednih volitvah s tajnim glasovanjem, ki jo imajo volivci v občini, v kateri imajo tudi stalno prebivališče in so evidentirani s splošnim občinskim volilnim imenikom (ZLV 2007, 8. čl.). Glasovanje na voliščih vodijo volilni odbori, pri čemer se za vsako volišče imenuje najmanj en odbor (ZLV 2007, 34. čl.). Imenuje jih občinska volilna komisija, in sicer za vsake volitve posebej (ZLV 2007, 38. čl.).

Ugotavljanje izida glasovanja se izvrši po končanih lokalnih volitvah in sicer s strani zgoraj omenjenih volilnih odborov ter občinskih volilnih komisij ali volilnih komisij volilnih enot, pri proporcionalnih volitvah članov občinskega sveta (ZLV 2007, 33. čl.). Volilne komisije imenuje občinski svet za dobo štirih let (ZLV 2007, 38. čl.).

3.3.1 Volilni sistem na volitvah za župana

Kandidate za župane lahko določijo politične stranke in skupine volivcev. Neodvisni kandidati lahko kandidirajo s podporo skupine volivcev, katere velikost je odvisna od velikosti občine, v kateri se vlaga kandidatura. Potrebno število podpisov obsega najmanj dva odstotka od števila volivcev v občini, ki so glasovali v prvem krogu na zadnjih rednih volitvah za župana, vendar ne manj kot 15 in ne več kot 2.500 (ZLV 2007, 106. čl.).

Sistem volitev župana je v vseh slovenskih občinah enak, uporablja se dvokrožni absolutni večinski volilni sistem, kar pomeni, da je za župana izvoljen kandidat, ki je dobil absolutno večino veljavnih glasov. V primeru, da te ni dobil nihče, se opravi drugi krog volitev med kandidatoma, ki sta dobila največ glasov. Če je več kandidatov dobilo enako najvišje ali drugo najvišje število glasov, se izbira kandidatov za drugi krog volitev določi z žrebom. Na glasovnici sta izbrana kandidata za drugi krog lokalnih volitev za župana navedena po vrstnem redu glede na število dobljenih glasov v prvem krogu volitev. Če je število dobljenih glasov med njima enako, se vrstni red določi z žrebom (ZLV 2007, 107. čl.).

3.3.2 Volilni sistem na volitvah članov občinskega sveta

Znotraj sistema volitev članov občinskih svetov se uporabljata dva različna volilna sistema: večinski in proporcionalni, odvisno od velikosti lokalne skupnosti.

Kandidate za člane občinskega sveta lahko v posamezni volilni enoti po postopku, določenem z lastnimi pravili, vlagajo vse politične stranke v občini. Politična stranka določi kandidate s tajnim glasovanjem, pri določanju kandidatov pa smejo sodelovati samo člani stranke, ki imajo volilno pravico in stalno prebivališče v občini. Kandidate lahko s podpisovanjem določi tudi skupina volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti. Potrebno število podpisov je najmanj en odstotek od števila volivcev v volilni enoti, ki so glasovali na zadnjih rednih volitvah v občinski svet, vendar ne manj kot petnajst in pri proporcionalnem volilnem sistemu, ne več kot tisoč. Vsaka politična stranka ali skupina volivcev v občini lahko določi kandidate za člane občinskega sveta v vsaki volilni enoti, pri čemer lahko v posamezni volilni enoti določi: po večinskem volilnem sistemu, največ toliko kandidatov, kolikor članov občinskega sveta se voli v volilni enoti; po proporcionalnem pa le eno listo kandidatov, na kateri lahko določi največ toliko kandidatov, kolikor članov občinskega sveta se voli v volilni enoti (ZLV 2007, 50.–68. čl.).

Enokrožni relativni večinski volilni sistem se uporablja v občinah z manjšim številom članov občinskega sveta, tj. do vključno 11 (ZLV 2007, 9. čl.). Če občinski svet ne šteje več kot sedem članov, se lahko vsi člani občinskega sveta volijo v občini kot eni volilni enoti (ZLV 2007, 19. čl.). Pri večinskih volitvah se v vsaki volilni enoti voli en član občinskega sveta, če je zaradi oblikovanja volilnih enot to smotrno, pa se lahko v volilni enoti voli tudi več članov občinskega sveta, vendar ne več kot trije (ZLV 2007, 21. čl.). Pri volitvah po večinskem načelu se glasuje o posameznih kandidatih, kar pomeni, da lahko volivec glasuje največ za toliko kandidatov, kolikor članov občinskega sveta se voli v volilni enoti. Izvoljeni so kandidati, ki so dobili največ glasov (Haček 2009a, 73).

Proporcionalni volilni sistem se uporablja v občinah z večjim številom članov občinskega sveta, tj. 12 ali več (ZLV 2007, 9. čl.). Pri volitvah po proporcionalnem načelu se glasuje o listah kandidatov za člane občinskega sveta v okviru volilne enote, kar pomeni da volivec lahko glasuje samo za eno listo kandidatov. Volivec lahko na glasovnici pri listi kandidatov, za katero je glasoval, označi kandidata, ki mu daje pri izvolitvi prednost pred ostalimi kandidati na listi (preferenčni glas). Preferenčni glas lahko da volivec samo enemu kandidatu z liste. V primeru glasovanja o listah kandidatov v občini kot eni volilni enoti, se mandati dodelijo listam kandidatov po zaporedju najvišjih količnikov, ki se dobijo tako, da se število glasov za vsako listo kandidatov deli z vsemi števili od ena do števila članov občinskega sveta (D'Hondtov sistem). Z liste kandidatov je izvoljenih toliko kandidatov, kolikor mandatov je dobila lista. Pri glasovanju o listah kandidatov po volilnih enotah pa se število dobljenih mandatov posamezne liste v volilni enoti ugotovi s količnikom, ki se izračuna tako, da se skupno število glasov oddanih za vse liste kandidatov v volilni enoti, deli s številom članov občinskega sveta, ki se volijo v volilni enoti. S tem količnikom se deli število glasov za listo. Listi pripada toliko mandatov, kolikokrat je količnik vsebovan v številu glasov za listo (ZLV 2007, 9.–15. čl.).

3.4 Odnosi med občinskimi funkcionarji v občinskem svetu

Politična elita zaseda osrednje mesto v družbi in igra vlogo posrednika med različnimi področji. Akterji z različnih družbenih področij skušajo uveljaviti svoje interese preko poseganja v politiko, politična elita pa s svojimi intervencijami regulira delovanje družbe. Če želimo razumeti vlogo političnih elit kot nosilcev moči, moramo poznati odnose med elitami in neelitami, odnose med politično elito in drugimi elitami in odnose med različnimi frakcijami politične elite. Pri prvih gre za vertikalno integracijo, pri drugih dveh pa za horizontalno integracijo. V odnosih med elitami in neelitami nastopajo elite v dvojni vlogi; zastopati morajo interese svoje »baze«, hkrati pa si prizadevati za neodvisnost, z namenom lažjega sodelovanja z drugimi elitami in doseganja konsenzov (Tomšič v Haček 2009b, 84).

Sodelovanje in lažje doseganje konsenzov sta tudi dva izmed razlogov za oblikovanje koalicij znotraj politične elite. Avtorji monografije *Upravljavska sposobnost in koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah* so dokazali, da je mogoče vzročno povezati kako koalicijsko povezovanje v občini vpliva na upravljavsko sposobnost občinske uprave (Haček in drugi 2008, 10). Koalicijsko povezovanje ima funkcijo urejanja odnosov med občinskimi funkcionarji, saj so odnosi na njegovi podlagi trdno določeni in se ne prepuščajo naključju. Glede na to, da se v vseh občinskih svetih ne oblikujejo koalicije pa je mogoče v strokovni literaturi opaziti, da predstavljajo odnosi v teh svetih prezrto temo, saj se odnose med člani občinskega sveta žal vedno obravnava le z vidika koalicijskega povezovanja. Kot že rečeno, koalicijsko povezovanje določa odnose znotraj organa in v kolikor trditev, da le-to vpliva na upravljavsko sposobnost občinske uprave drži, lahko sklepamo, da imajo tudi sodelujoči medsebojni odnosi znotraj občinskega sveta, ki ne temeljijo na koaliciji, enak vpliv na lažje doseganje konsenzov in dobro delovanje občinske uprave. V primeru, da koalicijsko nepovezovanje povzroča tekmovalne ali konfliktne odnose, pa to seveda ne drži oziroma otežuje doseganje konsenza in ima negativen vpliv na delovanje občinske uprave.

3.5 Odnosi med političnim funkcionarjem in javnimi uslužbenci v občinski upravi

Odnos med izvoljenimi ali imenovanimi političnimi funkcionarji in profesionalnimi javnimi uslužbenci je eden najpomembnejših aspektov reflektivnega vedenja v javnih organizacijah in pomembno prizorišče institucionalnih politik v sodobnih demokracijah. Ključen je predvsem v točki, v kateri politični oblasti omogoča, da izvaja svoje vsakodnevne naloge. Politični funkcionarji, ki so na vrhu upravne hierarhije, namreč za doseg svojih ciljev potrebujejo javne uslužbence. Javni uslužbenci, ki delajo v politiki kot strokovnjaki za pripravo zakonskih osnutkov oziroma delajo neposredno za politične funkcionarje, pa slednje izkoriščajo za hitrejši karierni razvoj (Bailey v Haček 2009c, 158). Razmerju med politiko in upravo zato ni mogoče začrtati ostre in jasne meje. Gre za prepletanje in vzajemno učinkovanje obeh funkcij, ki sta na vseh hierarhičnih ravneh odločanja povezani (Haček 2009c, 158).

Teoretično koncipiranje odnosa med političnimi funkcionarji in javnimi uslužbenci je zaradi svoje problematične narave deležno le majhne pozornosti. Štirje spodaj navedeni avtorji pa so postavili dva zanimiva modela vrednotenja odnosov med njimi, ki bosta podrobneje predstavljena v poglavju 5.3.

Peters je sestavil pet osnovnih modelov, ki na teoretični ravni pojasnjujejo interakcijo med javnimi uslužbenci in političnimi funkcionarji, to so: formalni, etastični, funkcionalni, tekmovalni in model administrativne države. Modeli so idealno tipske konstrukcije, ki skušajo s pomočjo abstrakcije odsevati stanje stvarnega sveta. Na ta način predstavljajo nek standard, s katerim lahko primerjamo realnost. Iluzorno je misliti, da se bo katerikoli model popolnoma približal realnemu stanju odnosov med omenjenimi akterji, lahko pa izbrani subnacionalni sistem odseva večino ali nekatere značilnosti posameznega modela (Haček 2009b, 100–101).

Aberbachova, Putnamova in Rockmanova teorija pa pojmuje odnose med političnimi funkcionarji in javnimi uslužbenci s terminom forma, saj te opisujejo štiri najverjetnejše izmed možnih odnosov med obema akterjema, to so: forma 1: politika/administracija, forma 2: dejstva/interesi, forma 3: energija/ravnotežje, forma 4: čisti križanec. Forme so avtorjem služile kot vodilo pri interpretaciji rezultatov empiričnih analiz, pri čemer so si postavljali vprašanje: V katerih točkah so si politiki in javni uslužbenci kot oblikovalci politik podobni in v katerih točkah se razlikujejo? Aktivnost oblikovanja politik namreč prepoznavajo kot eno izmed aktivnosti vladanja, v katero sta v različnem obsegu vsaj potencialno vključeni obe skupini (Haček 2005, 96–97).

4 OBČINA VELIKE LAŠČE

Občina Velike Lašče se je v zgodovini prvič pojavila v stiškem urbarju iz leta 1505 ter je bila samostojna do priključitve mestni občini Ljubljana, leta 1959. S sprejetjem Zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij, leta 1994 ter z ustanovitvijo 147 novih občin v Sloveniji, se je tudi občina Velike Lašče v letu 1995 ponovno oblikovala. Današnja velikolaška občina obsega površino 103,2 km², ima 4.230 prebivalcev (na dan 31.12.2010) ter zajema osem zemljiških enot - katastrskih občin: Turjak, Osolnik, Krvava Peč, Selo pri Robu, Ulaka, Velike Lašče, Lužarji in Dvorska vas, ki se po besedah župana med seboj vedno bolj povezujejo in delujejo kot ena obsežnejša enota (Občina Velike Lašče 2011d).

4.1 Župan

Obstoječi župan občine Velike Lašče je g. Anton Zakrajšek, roj. 7.7.1959, univ. inž. strojništva. Funkcijo župana občine Velike Lašče zaseda že od leta 1998. Do februarja 2007 jo je opravljal poklicno, sedaj pa jo opravlja nepoklicno (glej Prilogo B).

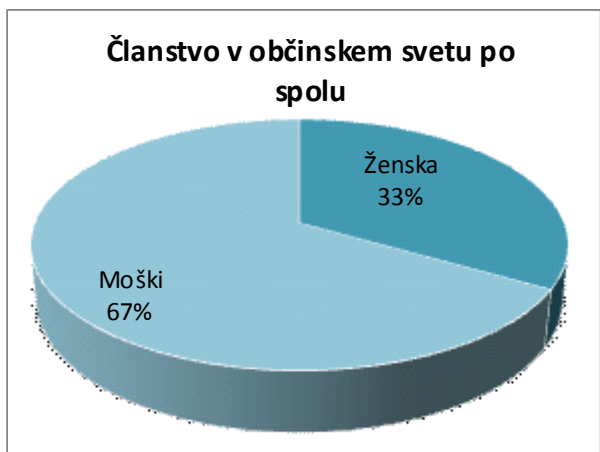
4.2 Občinski svet

Zakon o lokalnih volitvah (2007, 116. čl.) določa okvirno število članov občinskega sveta, ki je odvisno od števila prebivalcev občine. Občina Velike Lašče sodi s svojimi 4.230 prebivalci v kategorijo 12 do 15 članov v občinskem svetu. V skladu s tem predpisom šteje občinski svet Velikih Lašč 12 svetnikov. Od lokalnih volitev 2010 to funkcijo zasedajo naslednji posamezniki:

1. Anton Benjamin Strah, roj. 5.1.1939, SDS,
2. Ladka Deterding, roj. 11.3.1960, SDS,
3. Jakob Jaklič, roj. 14.6.1955, SDS,
4. Tina Jaklič, roj. 1.1.1989, SDS,
5. dr. Tatjana Devjak, roj. 21.3.1955, SLS,
6. Franc Debeljak, roj. 22.7.1970, SLS,
7. mag. Polona Cvelbar, roj. 6.12.1950, SD,
8. Janez Lukančič, roj. 6.11.1951, SD,
9. Matjaž Gruden, roj. 11.12.1963, LISTA 1550,
10. Rok Borštnik, roj. 9.10.1981, LISTA 1550,
11. Joško Ahec, roj. 30.5.1965, SNS,
12. Rudolf Rupar, roj. 21.10.1962, NSi (Občina Velike Lašče 2011c).

Občinski svet Velike Lašče torej sestavljajo štiri svetnice in osem svetnikov (glej Grafikon 5.1).

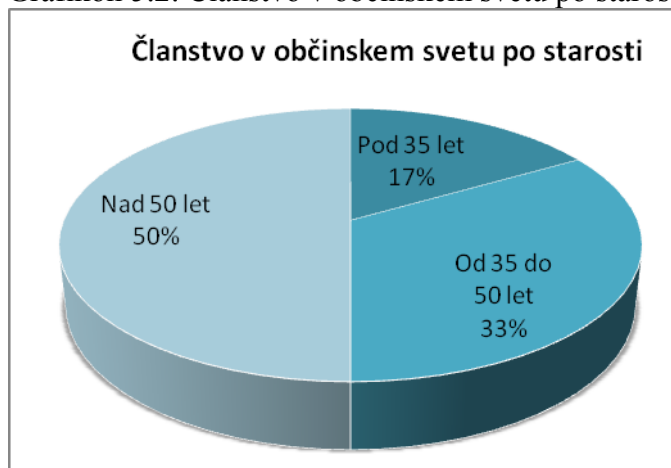
Grafikon 5.1: Članstvo v občinskem svetu po spolu

Vir: Občina Velike Lašče (2011c).

Dva člana občinskega sveta sta mlajša od 35 let in prvič člana občinskega sveta, štirje člani so stari med 35 in 50 let in imajo vsaj dvomandatne izkušnje s članstvom v občinskem svetu, šest svetnikov pa je starejših od 50 let in le eden izmed njih je prvič član občinskega sveta (glej Grafikon 5.2).

Grafikon 5.2: Članstvo v občinskem svetu po starosti

Vir: Občina Velike Lašče (2011c).

Pri tem je zanimivo, da sta znotraj prvega starostnega razreda enako zastopana oba spola (1:1), v drugem starostnem razredu najdemo samo člane moškega spola (4), v tretjem pa sta zopet enako zastopana oba spola (3:3).

4.4 Občinska uprava

Enako kakor občinski svet je tudi sestava občinske uprave urejena na podlagi števila prebivalcev. Občinska uprava Velikih Lašč je namreč ustanovljena kot enovit organ, ki se pojavlja zlasti v manjših občinah, kjer uprave ni mogoče organizirati po resornem načelu – v tem primeru je ustanovljen en sam občinski upravni organ, znotraj katerega je organizacija izvedena po funkcionalnem načelu (Haček in drugi 2008, 17). Zaposleni in delovna področja v občinski upravi Velikih Lašč so:

1. mag. Jerica Tomšič Lušin, tajnica občine,
2. Tanja Uršič, svetovalka za splošne in pravne zadeve,
3. Igor Adamič, svetovalac za komunalne zadeve,
4. Veronika Vasič, svetovalka za družbene dejavnosti,
5. Lidija Čop, svetovalka za kulturo in finance,
6. Marija Ivanc Čampa, višja referentka za urejanje prostora,
7. Anton Ivančič, finančnik (Občina Velike Lašče 2011b).

Delovno področje občinske uprave je določeno in opisano v Odloku o organizaciji in delovnem področju občinske uprave občine Velike Lašče. Občinska uprava opravlja upravne, strokovne, administrativno tehnične in druge naloge v okviru pravic in dolžnosti občine na delovnih področjih določenih s tem odlokom. Pri tem zlasti:

- spremlja stanje in razvoj na posameznih področjih,
- izvršuje odloke, odredbe, pravilnike, navodila in druge akte, ki jih sprejemata občinski svet in župan,
- izvršuje zakone in druge predpise države, ki se nanašajo na področja iz izvirne ali prenesene pristojnosti občine,
- izdaja posamične upravne akte, opravlja strokovne, organizacijske in druge naloge za župana, nadzorni odbor, občinski svet in njegova delovna telesa ter pripravlja ustrezna gradiva,
- nadzoruje izvajanje predpisov in izreka sankcije za njihove kršitve (Občina Velike Lašče 2011a).

5 EMPIRIČNI DEL

5.1 Rezultati analize lokalnih volitev v občini Velike Lašče od leta 1998 do 2010

Leta 1998 so bile v občini Velike Lašče izvedene neposredne lokalne volitve, ki so imele kot edine dva kroga volitev za župana, prvi krog je potekal dne 29.11.1998, drugi pa 6.12.1998. V nadaljevanju so se, kot predpisano, volitve izvajale na vsaka štiri leta: 10.11.2002, 22.10.2006 in 10.10.2010 (glej Tabela 5.1).

Tabela 5.1: Volilna udeležba na lokalnih volitvah v občini Velike Lašče od leta 1998 do 2010

Leto lokalnih volitev	Volilni upravičenci	Oddane glasovnice	Odstotek udeležbe
1998	2841	1833	62,9%
2002	3079	2386	77,5%
2006	3315	2263	68,3%
2010	3433	1676	48,8%

Vir: Vlada Republike Slovenije in Center Vlade Republike Slovenije za informatiko (1998; 2002); Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2006; 2010).

V občini Velike Lašče se je volilna udeležba leta 2002 v primerjavi s prejšnjimi volitvami leta 1998 povišala za kar 14,6%, na naslednjih volitvah pa je udeležba zopet postopoma začela upadati. Razloge za tovrstni rezultat gre iskati tako na državni kot tudi na lokalni ravni.

Na državni ravni je namreč prisoten enak trend volilne udeležbe, ki se je tega leta povišala za 13,8% in enako, kot je primer v občini Velike Lašče, nato na naslednjih lokalnih volitvah začela upadati. To je mogoče utemeljiti s sočasnim potekom predsedniških volitev.

Na lokalni ravni pa dvig volilne udeležbe temelji na zadovoljstvu občanov nad mandatom, v katerem je s pomočjo občinskega sveta in uprave g. Zakrajšek dosegel velik napredek v občini. Na naslednjih dvojih volitvah je moč opaziti nižanje volilne udeležbe, kar lahko pomeni dvoje: manj vloženega truda s strani občinskih organov ali pomanjkanje zanimanja občanov, kateri so dobro delujočo občino začeli obravnavati kot samoumevno in so se posledično premaknili v bolj apatično stanje, ki bo trajalo vsaj toliko časa dokler občinski organi ne storijo kakšne usodne napake. Apatično stanje je sicer značilno za primere visokega zadovoljstva ali razočaranja z vodstvom občine. Pri tem se k prvemu nagibam zaradi vsakokratnega visokega odstotka podpore županu Velikih Lašč, ki je razvidno v nadaljevanju.

5.1.1 Rezultati analize volitev župana v občini Velike Lašče od leta 1998 do 2010

Lokalne volitve leta 1998 so bile v občini Velike Lašče edine, pri katerih je prišlo do drugega kroga volitev za župana (glej Tabelo 5.2). Kandidata, ki sta se uvrstila v drugi krog volitev sta bila nekdanji župan občine g. Tekavec in novi kandidat g. Zakrajšek. Razlika med njima je v prvem krogu znašala 5,6% prejetih glasov in se tudi v drugem krogu ni občutno povešala, saj je narasla samo na 6,1%. Kljub temu pa je g. Zakrajšek dosegel 53,2% volilnih glasov, kar je bilo dovolj, da je tega leta občina Velike Lašče dobila novega župana.

Tabela 5.2: Rezultati glasovanja na volitvah za župana v občini Velike Lašče leta 1998

Leto volitev	Krog volitev	Kandidati za župana	Prejeti glasovi	
			Število	Delež
1998	1. krog volitev	Zakrajšek (SDS/SKD)	751	42,0
		Tekavec (SLS)	651	36,4
		Žužek (ZLSD/LDS)	405	22,7
	2. krog volitev	Zakrajšek (SDS/SKD)	976	53,2
		Tekavec (SLS)	864	47,1

Vir: Vlada Republike Slovenije in Center Vlade Republike Slovenije za informatiko (1998).

Za njegovo zmago niso bile poglavitne ključne lastnosti kandidata, po katerih naj bi se volivci odločali med kandidati: politične izkušnje, neodvisnost kandidata in pripadnost stranki; temveč so se zanj odločili predvsem zaradi zadnje v tej vrsti lastnosti, tj. osebno poznanstvo. Kot družaben človek se g. Zakrajšek namreč vedno udeleži večjih družabnih dogodkov v občini in pri tem sklepa osebna poznanstva s številnimi volivci ter pridobiva na svoji razpoznavnosti.

Z njegovim županovanjem se je občina Velike Lašče pospešeno pričela razvijati, trudil se je za njeno razpoznavnost in za zadovoljevanje interesov širše množice občanov. Kot edini župan v Sloveniji je ustanovil tudi dobrodelni Županov sklad, katerega sredstva so namenjena za štipendije ter denarne pomoči dijakom in študentom iz socialno šibkejših družin v občini. Glede na vse naštetu in torej na izvrstno izvedbo prvega mandata, zmaga g. Zakrajška na lokalnih volitvah 2002 (glej Tabelo 5.3) ni bila presenetljiva.

Tabela 5.3: Rezultati glasovanja na volitvah za župana v občini Velike Lašče leta 2002

Leto volitev	Krog volitev	Kandidati za župana	Prejeti glasovi	
			Število	Delež
2002	1. krog volitev	Zakrajšek (SDS/NSi)	1680	71,4
		Indihar (SLS)	439	18,7
		Logar (ZLSD/LDS)	233	9,9

Vir: Vlada Republike Slovenije in Center Vlade Republike Slovenije za informatiko (2002).

Občani Velikih Lašč so svoje zadovoljstvo z njegovim delom na funkciji župana izkazali s prepričljivo večino 71,4%, s katero je osvojil ponovni mandat in premagal oba protikandidata, g. Indiharja in g. Logarja. Tolikšno zaupanje občanov je g. Zakrajšku, sodeč po njegovih besedah (glej Prilogo B), dalo nov elan in željo po še uspešnejšem naslednjem mandatu.

Vprašanje, če je bil naslednji mandat še uspešnejši, ostaja odprto, vsekakor pa tega ne izkazujejo volilni rezultati naslednjih volitev za župana, leta 2006. Na teh volitvah je bil namreč g. Zakrajšek deležen padca podpore svojemu županovanju (glej Tabela 5.4).

Tabela 5.4: Rezultati glasovanja na volitvah za župana v občini Velike Lašče leta 2006

Leto volitev	Krog volitev	Kandidati za župana	Prejeti glasovi	
			Število	Delež
2006	1. krog volitev	Zakrajšek (SDS/SLS/Lista Zaupanja)	1425	64,3
		Zalar (SEG/Naš dom)	264	11,9
		Cvelbar (SD)	228	10,3
		Rupar (NSi)	161	7,3
		Kraševcevec (LDS)	141	6,4

Vir: Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2006).

Najverjetnejši razlog za omenjeni padec je bila večja ponudba protikandidatov, natančneje štirih, ki so prav tako kot on sam, dobro poznani v občini Velike Lašče. Ti kandidati so se, bolj ali manj odkrito, združili in oblikovali neke vrste predvolilno koalicijo, s pomočjo katere so skušali pridobiti nezadovoljne volivce na svojo stran in premagati obstoječega župana. S tem, ko so občani glasovali za njih, je g. Zakrajšek glasove izgubljal in bil v nevarnosti drugega kroga volitev za župana. Statistika namreč dokazuje, da obstoječi župan v drugem krogu volitev, te izredno težko dobi, saj se glasovi volivcev, ki so bili v prvem krogu razdeljeni med vse protikandidate obstoječemu županu, v drugem krogu združijo in podprejo najuspešnejšega iz njihovih vrst. Kljub vsemu trudu protikandidatov do drugega kroga volitev ni prišlo in je bil tako g. Zakrajšek s 64,3% prejetih glasov že tretjič izvoljen za župana občine Velike Lašče.

Tabela 5.5: Rezultati glasovanja na volitvah za župana v občini Velike Lašče leta 2010

Leto volitev	Krog volitev	Kandidati za župana	Prejeti glasovi	
			Število	Delež
2010	1. krog volitev	Zakrajšek (SDS/SLS/Naš dom)	1277	80,0
		Kožar	319	20,0

Vir: Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2010).

Analizo zadnjih lokalnih volitev za župana leta 2010 (glej Tabelo 5.5) bom obravnavala podrobneje in z njo začela kar pri predvolilni kampanji obeh kandidatov.

Obstoječi župan g. Anton Zakrajšek je 14 dni pred volitvami izdal zgibanke, v katerih je navedel vse izvedene projekte v preteklem mandatu in projekte, ki so v planu za naslednji mandat. Pri tem je igral na karto političnih izkušenj. Plakatov v času predvolilne kampanje ni razobesil, namesto tega je, po njegovih besedah, raje organiziral koncert narodno zabavne glasbe. S tem je želel volivce spomniti na osebna poznanstva, ki jih z njimi goji na vseh večjih dogodkih v občini Velike Lašče ter na vsakoletnem novoletnem županovem plesu.

Njegov protikandidat, g. Marko Kožar pa na ti dve karti ni mogel igrati, saj ni niti dobro poznan v občini, niti ne premore dolgoletnih političnih izkušenj. Zato se je odločil za neodvisno kandidaturo in volivce spodbujal k glasovanju za strankarsko neobremenjene, neodvisne kandidate in svetniške liste. Njegova predvolilna strategija je obsegala očrnitev obstoječega župana in poudarek na dejstvu, da ne želi zapravljati družbenega denarja, niti za svojo kampanjo, niti v primeru izvolitve, saj bi svojo funkcijo opravljal neprofesionalno. Predlogov za projekte v mandatu 2010/2014 oziroma razvojnih pobud, ki bi jih v primeru svoje izvolitve zastavil v občini Velike Lašče, ni podal. Obljubil je le, da bo ob svojem nastopu funkcije župana, zmanjšal svoja pooblastila in povečal pristojnosti občinskemu svetu. Iz tega je mogoče razbrati, da z obsegom funkcij in dolžnosti župana občine ni bil seznanjen.

Volivci so se na podlagi teh dveh možnosti odločili za obstoječega župana g. Zakrajška in mu podelili 80% glasov. Pri tem se je potrebno zavedati lekcije občanov Velikih Lašč, ki so jo dobili predhodni, obstoječi in prihodnji kandidati za župana: »Za izvolitev ni dovolj le razglasitev svoje neodvisnosti in kritika obstoječe oblasti, temveč so potrebni realni pogledi na svojo morebitno bodočo funkcijo ter konkretni predlogi za boljši jutri.« Rezultat volitev izraža tudi zadovoljstvo občanov z obstoječo politično situacijo v njihovi občini, zato kandidata, ki bi resnično želel premagati g. Zakrajška čaka težka naloga. Poleg boljšega pristopa, kot je bil primer pri g. Kožarju, bi se moral predstaviti kot zaupanja vreden kandidat, ki stremi k rahlim spremembam na bolje. Kandidat, ki bi želel izvesti radikalne spremembe v občini Velike Lašče, namreč ne bi mogel biti izvoljen, saj so občani s trenutno situacijo, sodeč po rezultatih vseh analiziranih lokalnih volitev za župana, več kot zadovoljni.

5.1.2 Rezultati analize volitev v občinski svet v občini Velike Lašče od leta 1998 do 2010

Pri analizi rezultatov lokalnih volitev v občinski svet se, enako kot pri volitvah za župana, skozi vse štiri mandate ponavlja enak vzorec izbire občanov: politične stranke, ki podprejo župana, torej g. Zakrajška so tudi na vrhu po številu izvoljenih svetnikov (glej Tabelo 5.6).

Tabela 5.6: Rezultati glasovanja na volitvah za občinski svet v občini Velike Lašče

Leto volitev	Kandidatne liste	Prejeti glasovi		Število svetnikov
		Število	Delež	
1998	SLS	504	28,9	4
	SKD	318	18,3	2
	SDS	258	14,8	2
	Domoljubna lista	227	13	2
	LDS	207	11,9	1
	ZLSD	188	10,8	1
	DS	40	2,3	0
2002	NSi	529	23,6	3
	SLS	460	20,5	3
	LDS	405	18,0	3
	Joško Ahec	337	15,0	1
	SDS	193	8,6	1
	ZLSD	176	7,8	1
	Domoljubna lista	91	4,1	0
	SMS	79	3,5	0
2006	SDS	476	21,8	3
	SLS	340	15,6	2
	LDS	276	12,7	2
	Lista Zaupanja	247	11,3	1
	SD	222	10,2	1
	NSi	218	10,0	1
	Naš dom	163	7,5	1
	Matjaž Gruden	134	6,1	1
	SNS	59	2,7	0
	DESUS	50		0
2010	SDS	471	29,4	4
	SLS	289	18,0	2
	SD	207	12,9	2
	Lista 1550	204	12,7	2
	SNS	141	8,8	1
	NSi	131	8,2	1
	Naš dom	93	5,8	0
	ZARES	66	4,1	0

Vir: Vlada Republike Slovenije in Center Vlade Republike Slovenije za informatiko (1998; 2002); Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2006; 2010).

Stranki SKD in SDS, ki sta župana podprli v prvem mandatu, sta se znašli na drugem in tretjem mestu po številu glasov ter dobili vsaka po dva svetnika. Več svetnikov, natančneje štiri, je dobila le stranka SLS, ki je sicer podprla njegovega protikandidata, vendar pa je pri tem potrebno upoštevati, da gre za prvi mandat g. Zakrajška. V drugem mandatu sta ga podprli stranki NSi in SDS, pri čemer je prva dobila največ glasov in tri svetnike, druga pa je pristala na petem mestu z enim svetnikom. V mandatu njegovega tretjega županovanja sta prva dva mesta glede na podporo volivcev zasedli stranki SDS in SLS, s tremi in dvema svetnikoma, Lista Zaupanja pa je pristala na četrtem mestu z enim svetnikom. V zadnjem mandatu je zopet popeljal isti prvi dve podporni stranki v zmago, s štirimi in dvema svetnikoma, tretji neodvisni listi Naš dom pa mu ni uspelo pomagati in ni dobila nobenega svetnika.

Analizo zadnjih lokalnih volitev v občinski svet leta 2010 bom prav tako kot analizo zadnjih lokalnih volitev za župana, obravnavala podrobneje in z njo začela kar pri predvolilni kampanji kandidatnih list. Predvolilne kampanje za svetnike v občinskem svetu se je v letu 2010 udeležilo šest strankarskih list: SDS, SLS, SD, SNS, NSi in ZARES, ter dve neodvisni listi: Lista 1550 in Naš dom. Od vseh naštetih je bila v svoji predvolilni kampanji najbolj aktivna novonastala Lista 1550, ki je mlade spodbujala k večji politični aktivnosti in zavedanju vpliva politike na njihovo vsakdanje življenje. Poleg zgibank in družabnih prireditev so v svojo kampanjo vključili številne krajše filme in animacije, katere so objavili na svoji spletni strani ter na komercialnih spletnih straneh z visoko gledanostjo, npr. YouTube. Drugih posebnosti v tej predvolilni kampanji ni bilo opaziti, v svojih zgibankah so se liste med seboj ponavljale ter ponujale obljube, ki so obsegale predvsem nadaljevanje že zastavljenih projektov v občini Velike Lašče. Iz tega razloga ni presenetljivo, da se je zgoraj omenjeni vzorec nadaljeval tudi v ta mandat, saj so bili edini novi projekti zamišljeni in obljubljeni s strani župana. Volivci so se odločili za oddajo glasov strankama, ki sta javno podprli g. Zakrajška, z namenom, da mu zagotovijo podporo tudi v občinskem svetu in mu tako uspe izvesti načrtane projekte.

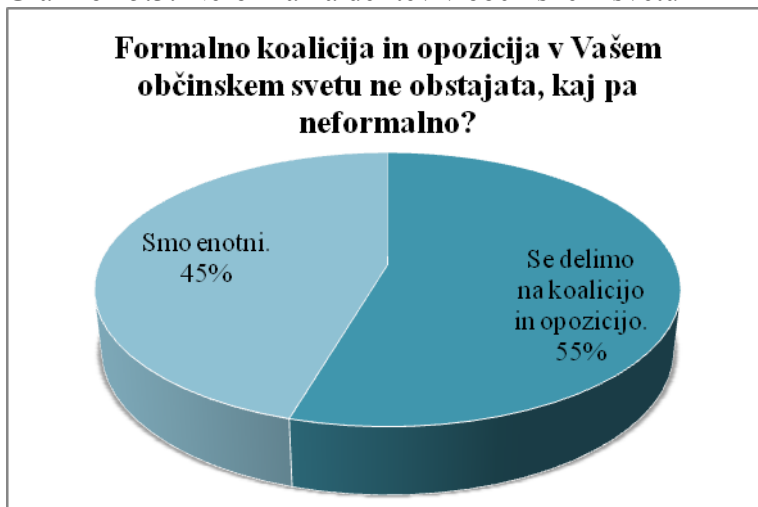
Pri analizi rezultatov volitev v občinski svet je zanimivo, da se v občini Velike Lašče ne pojavlja naraščajoči trend priljubljenosti neodvisnih list, ki je prisoten na državni ravni. Neodvisne liste v občini Velike Lašče namreč na zadnjih lokalnih volitvah v občinski svet niso dobile večjega števila svetnikov kakor v prejšnjih mandatih, še več, dobile so svetnika manj kakor na lokalnih volitvah v občini Velike Lašče leta 2006.

5.2 Rezultati analize odnosov med občinskimi funkcionarji v občinskem svetu

Odnose med občinskimi funkcionarji sem preučevala na podlagi izvedene ankete med člani občinskega sveta. Pridobila sem enajst mnenj od skupaj dvanajstih svetnikov. Rezultati ankete pa so prikazani v nadaljevanju.

Izhajajoč iz vpliva koalicijskega povezovanja v občinskem svetu na kvaliteto njihovega dela in delovanja občinske uprave, sem preverjala ali se zgolj formalno ali tudi neformalno v občinskem svetu ne oblikujeta koalicija in opozicija, kot nasprotujoča si pola. V občinskem svetu občine Velike Lašče namreč formalna koalicija in opozicija ne obstajata, pri tem člani v 55% priznavajo, da se neformalno delijo na koalicijo in opozicijo, 45% pa jih meni, da je njihov občinski svet enoten (glej Grafikon 5.3). Mnenja so torej deljena oziroma skoraj izenačena, kar pomeni, da koalicijskega povezovanja ne moremo obravnavati kot relevantnega vpliva na kvaliteto njihovega dela in na delovanje občinske uprave.

Grafikon 5.3: Neformalna delitev v občinskem svetu

Vir: lastna anketa (glej Prilogo A).

Zaradi neobstoja koalicijskega povezovanja in v želji po definiranju vrste odnosa med občinskimi funkcionarji, sem o njem povprašala kar funkcionarje same. Ti so odnose v občinskem svetu večinoma, z 91% opisali kot sodelujoče, le 9% (tj. en svetnik) pa jih je mnenja, da so odnosi med njimi konfliktni. Opcij tekmovalnih in kolegijskih odnosov ni izbral nihče izmed vprašanih (glej Grafikon 5.4). V občinskem svetu Velikih Lašč je torej prisoten sodelujoč odnos, ki le redko preraste v konfliktnega, nikoli pa v tekmovalnega. To lahko utemeljimo na večji lokalni kot politični zavesti med občinskimi funkcionarji oziroma večjemu občutku pripadnosti občini kakor politični stranki.

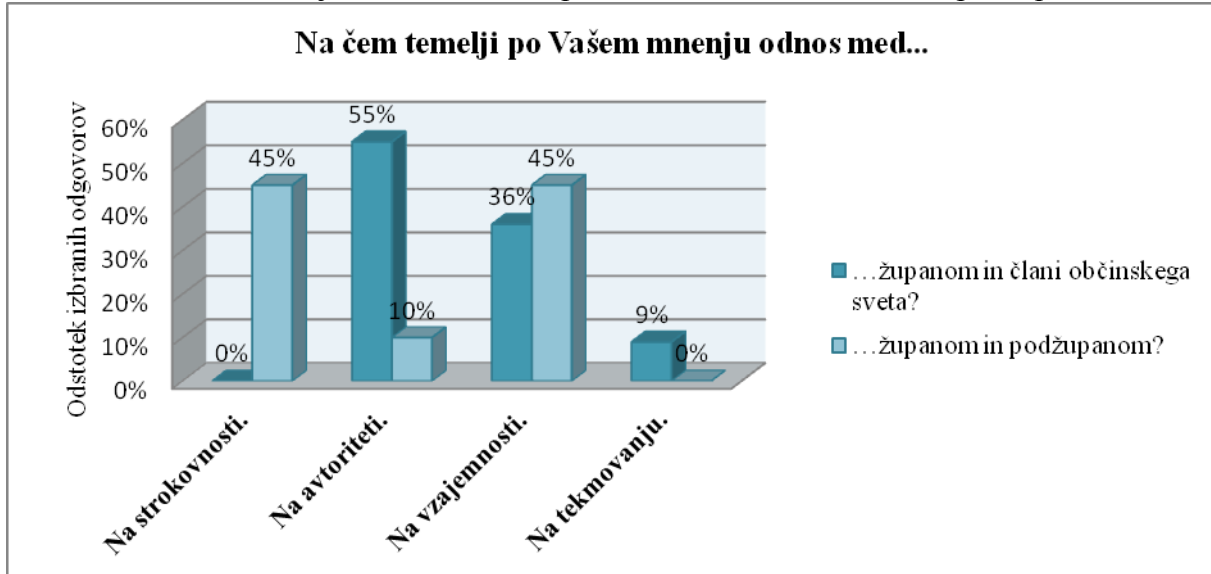
Grafikon 5.4: Opredelitev odnosov v občinskem svetu s strani svetnikov

Vir: lastna anketa (glej Prilogo A).

Zanimivo je, da so se člani občinskega sveta pri vprašanju na čem temelji njihov odnos z županom največkrat, s kar 55%, odločili za avtoriteto, odgovor »na vzajemnosti« je dosegel 36%, 11% jih je izbralo odgovor »na tekmovnosti«, za strokovnost pa se ni odločil nihče izmed članov občinskega sveta (glej Grafikon 5.5). Iz tega lahko sklepamo, da so pri prejšnjem vprašanju svetniki razmišljali bolj o odnosu znotraj lastnih vrst in pri odgovarjanju zanemarili vlogo župana in podžupana v občinskem svetu. Ob omembi prvega se namreč očitno odnosi v občinskem svetu spremenijo v avtoritativne, ki po svoji naravi bolj sprožajo konflikte, kakor sodelovanje (izjema je seveda popolna poslušnost, ki pa ni značilna za odnos župan – svetnik). Nasproten avtoritativnemu odnosu med županom in svetniki je odnos med županom in podžupanom, ki ga tako svetniki, kakor tudi oba glavna akterja ocenjujeta za enakopravnega. Člani občinskega sveta so bili pri opisovanju tega odnosa razcepljeni med odgovoroma »na strokovnosti« in »na vzajemnosti«, saj sta oba odgovora dosegla 45%, avtoriteto kot temelj njunega odnosa je izbralo le 10% članov občinskega sveta, odgovora »na tekmovanju« pa celo nihče (glej Grafikon 5.5 in Prilogo B).

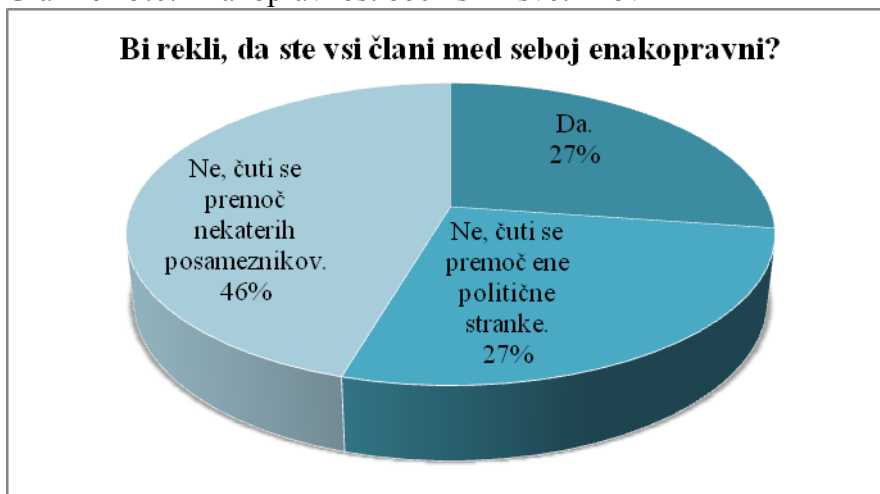
Grafikon 5.5: Vrednotenje odnosov med županom, občinskimi svetniki in podžupanom

Vir: lastna anketa (glej Prilogo A).

Kljub sodelujočemu odnosu v občinskem svetu, kot so ga opredelili člani sami, pa v kar 73% pravijo, da enakopravnosti med njimi v občinskem svetu ni. V 46% svetniki čutijo premoč nekaterih posameznikov, v 27% pa premoč ene izmed političnih strank. Nasprotno je 27% članov občinskega sveta prepričanih, da so si med seboj enakopravni (glej Grafikon 5.6).

Grafikon 5.6: Enakopravnost občinskih svetnikov

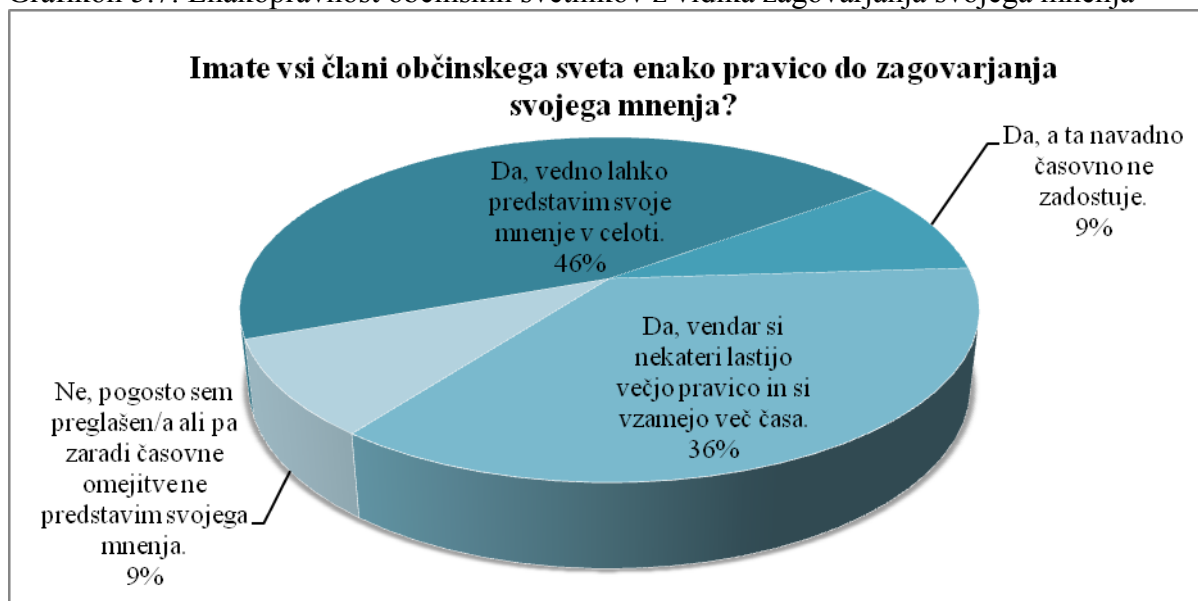

Vir: lastna anketa (glej Prilogo A).

Z naslednjim vprašanjem sem želela ugotoviti, ali se neenakopravnost svetnikov kaže tudi pri zastopanju njihovih mnenj, saj je to pri predstavniški demokraciji ključnega pomena. Mnenja in stališča svetnikov namreč predstavljajo mnenja in stališča njihovih volivcev, ter morajo biti iz tega stališča ustrezno zastopana v temu namenjenemu organu. Skozi odgovore pri tem

vprašanju sem lahko ugotovila, da imajo vsi svetniki enako pravico do zagovarjanja svojega mnenja, tj. tri minute za vsakega člana na občinski seji. Kljub točno določeni časovni omejitvi, se le-te ne upošteva dobesedno, saj po njihovih besedah nihče ne gleda na uro. Člana pri zagovarjanju svojega stališča prekinejo oziroma pozivajo k zaključku le v primeru, ko je v predstavljanju svojega stališča občutno predolg. Članica občinskega sveta je to komentirala z besedami: »Če si pripravljen, tako kot naj bi bil, imaš dovolj časa, če temu ni tako in prideš nepripravljen, pa je škoda časa, ki ga tratiš svojim kolegom.« Kljub temu, da je kar 36% svetnikov opazilo težavo v tem, da si nekateri lastijo večjo pravico od drugih in si temu primerno vzamejo tudi več časa, se je nad preglasovanjem in časovno omejenostjo pri predstavljanju lastnega stališča, pritožilo le 9% članov občinskega sveta. Nad časovno omejenostjo se je pritožilo še 9% članov, ki sicer priznavajo enako pravico do zagovarjanja lastnega mnenja, a menijo, da bi jo bilo potrebno nekoliko podaljšati. Po drugi strani pa je kar 46% svetnikov odgovorilo, da se še niso znašli v situaciji, ko svojega mnenja ne bi mogli predstaviti v celoti (glej Grafikon 5.7).

Grafikon 5.7: Enakopravnost občinskih svetnikov z vidika zagovarjanja svojega mnenja

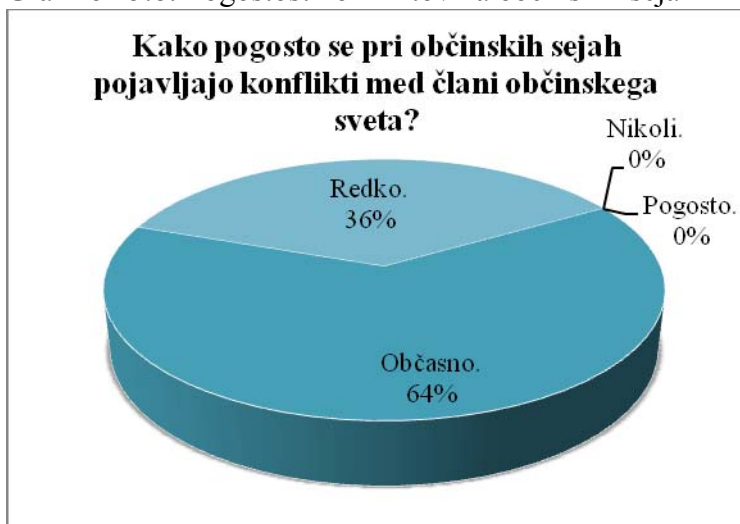

Vir: lastna anketa (glej Prilogo A).

Do konfliktov med člani občinskega sveta na sejah prihaja po besedah 64% svetnikov občasno, po besedah 36% svetnikov redko, za odgovora pogosto in nikoli pa se ni odločil nihče izmed članov občinskega sveta (glej Grafikon 5.8). Pri tem vprašanju sem dobila dodatno razlago večkratnega svetnika v občini Velike Lašče in sicer, da naj bi bila pogostost konfliktov na občinskih sejah pogojena s tem, ali govorimo o začetku, sredini ali koncu mandata. Novi člani občinskega sveta naj bi imeli namreč v začetku mandata velik zagon in

naj bi skušali na vsak način uveljaviti svojo voljo, zaradi česar so konflikti v začetku pogostejši kakor kasneje, ko ta zagon upade in novi člani ugotovijo, da s tem nič ne pripomorejo k dobrobiti občine ter da je bolje voditi konstruktivno debato, utemeljeno na konkretnih podatkih, dejstvih in predlogih, kakor pa netiti prepire.

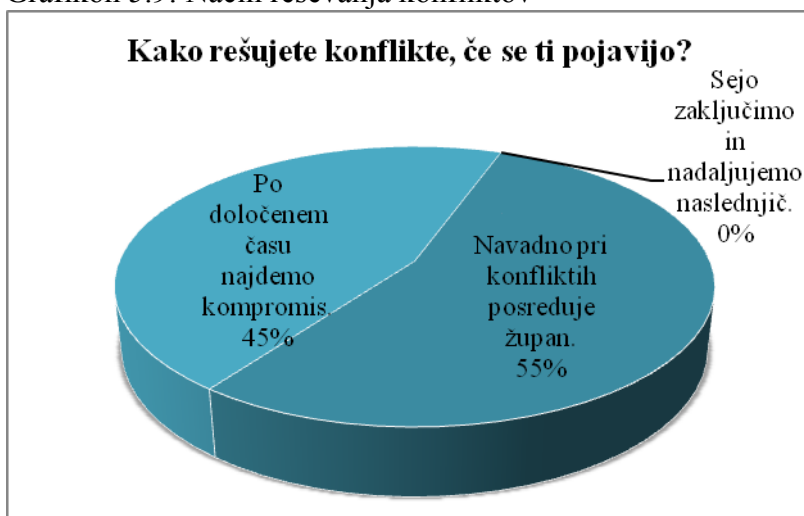
Grafikon 5.8: Pogostost konfliktov na občinskih sejah

Vir: lastna anketa (glej Prilogo A).

Kadar pa le pride do konfliktov jih, po besedah 55% svetnikov, reši župan, kar zopet potrjuje njegovo avtoritativno vlogo v občinskem svetu, ki je bila s strani svetnikov že potrjena in prikazana v Grafikonu 5.5. Člani občinskega sveta so v 45% odgovarjali tudi, da po določenem času najdejo kompromis, rešijo konflikt in nadaljujejo sejo. Sodeč po odgovorih do takšnega konflikta, da bi morali sejo zaključiti in nadaljevati naslednjič, v občinskem svetu Velikih Lašč ni prišlo še nikoli (glej Grafikon 5.9).

Grafikon 5.9: Način reševanja konfliktov

Vir: lastna anketa (glej Prilogo A).

5.3 Rezultati analize odnosov med političnim funkcionarjem in javnimi uslužbenci v občinski upravi

Analiza odnosov v občinski upravi po Guy Petersovi teoriji

Peters (1988, 145–180) v svoji teoriji postavi veliko domnev, ki sem se jih odločila preveriti na konkretnem primeru občine Velike Lašče. Pri tem sem si pomagala z družboslovnima intervjujema z županom g. Antonom Zakrajškom in tajnico občine go. Jerico Tomšič Lušin (glej Prilogi B in C).

Peters predvideva pogoste pritožbe političnega funkcionarja, da njegove napore v procesu oblikovanja politik preprečuje moč utrjene birokracije.

V mojem primeru se to predvidevanje izkaže za napačno, oziroma ga ne morem potrditi. V občini Velike Lašče je birokracija skoraj enako utrjena kakor župan, saj se je občina ustanovila šele leta 1995 in se je v prvem mandatu do leta 1998 zgolj postavljala na noge, tega leta pa je s svojim prvim mandatom že nastopil obstoječi župan, ki je prisoten vse od takrat. Politični procesi oblikovanja, odločanja in izvajanja so se tako v tistem času komaj dobro začeli razvijati, zato ni mogoče reči, da je birokracija bolj utrjena kakor župan. Prej kot birokracija, predstavlja oviro županu občinski svet.

Ovire, ki jih javni uslužbenci postavljajo na pot političnemu funkcionarju nimajo namena sabotaže slednjega, temveč so bolj znak vztrajanja velikih birokratskih organizacij pri uveljavljenem načinu dela.

Tudi to trditev moram zavreči. Možen razlog za to je majhna birokratska organizacija, ki obsega le šest zaposlenih. Vendar pa tudi, če to dejstvo zanemarimo, trditev ne drži, saj je obstoječi župan ob svojem nastopu na funkcijo sklical sestanek in postavil svoja pravila, ki so zajemala zavedanje občinskih uradnikov, da od njih pričakuje vestno izpolnjevanje danih navodil z njegove strani.

Birokratske organizacije verjamejo, da le oni razumejo procese, ki potekajo znotraj določenega področja in da jih politični funkcionar ne bo nikdar razumel v celoti.

Zaposleni v občinski upravi Velike Lašče se dobro zavedajo županovega prizadevanja k seznanjenosti z vsemi pristojnimi področji, vendar pa hkrati tudi trdijo, da je njegovo znanje zaradi svoje širine manj natančno kakor znanje javnih uslužbencev, ki delujejo na manjšem številu področij.

Razmejitev med politiko in birokracijo je v modernih demokracijah močno vprašljiva, saj birokracija ni več zadolžena zgolj za izvajanje odločitev, sprejetih s strani političnega funkcionarja.

V občini Velike Lašče je birokracija še vedno, bolj kot ne, zadolžena zgolj za izvajanje odločitev župana. Javni uslužbenci so v proces oblikovanja politik vključeni le ob izjemnih primerih, pogosteje se zgodi, da so v boju za lastne predstave o »dobri politiki« preglašeni. Vključenost javnih uslužbencev v politični proces v interesu, da v javnosti predstavljajo in branijo lastno organizacijo ter vrednote, ki jih ta uteleša, ni potrebna, saj politični funkcionar ne promovira zgolj lastne politične kariere in stranke, temveč tudi občinsko upravo.

Konflikt med obema akterjema je pogost pojav, v katerem politični funkcionar poskuša spolitizirati birokracijo.

Stališče župana o predstavljeni trditvi je precej podobno Lauthovemu (1989:193): »Tako konflikt, kot sodelovanje sta temeljni značilnosti delovnega razmerja med političnimi funkcionarji in javnimi uslužbenci.«

Peters je značilnosti modelov razdelil na pet dimenzij, ki še podrobneje predstavijo razlike med modeli.

Splošen vzorec odnosov med obema nizoma akterjev

Vzorec bi ocenila kot integralen oziroma povezujoč, saj so kolegiji v občinski upravi, v želji po ohranjanju dobrih odnosov med občinskimi uslužbenci samimi in z županom, pogosti.

Vprašanje zmagovalca v političnem procesu znotraj izvršilne veje oblasti na subnacionalni ravni

V občini Velike Lašče je oblikovanje politik naloga občinskih funkcionarjev: župana, podžupana in občinskega sveta, pri čemer naj bi se slednji zgolj odločal o oblikovanem predlogu s strani župana. Naloga javnih uslužbencev pa je izvrševanje že sprejetih odločitev, le redko namreč pride do situacije, ko sami podajo predlog in ga župan tudi akceptira. Pri občinski upravi Velikih Lašč ne gre za skupen boj proti zunanjim »vsiljivcem«, kot v primeru modelov, ki temeljijo na načelu kooperacije, saj boj z organiziranimi skupinami bije le župan, javni uslužbenci pa sodelujejo z neproblematičnimi skupinami, kadar potrebujejo njihovo pomoč pri organizaciji dogodkov v občini Velike Lašče. Vsi ostali kontakti z organiziranimi skupinami so obveznost župana in se javnih uslužbencev ne tičejo, saj ti opravljajo svoje delo, ki ne vključuje sprejema in mirjenja strasti interesnim skupinam.

Način reševanja konfliktov

Konflikti se ne pojavljajo, saj se razrešijo avtomatično z uporabo zakonodaje in hierarhične strukture.

Vrsta odnosov med akterjema

Javni uslužbenci priznavajo vodilno vlogo in avtoriteto političnemu funkcionarju.

Vpliv različnih sistemov odnosov med javnimi uslužbenci in političnim funkcionarjem na občinske politike, torej ali v primeru spremembe na oblasti, lahko pričakujemo tudi spremembo občinskih politik?

Zaradi kratkega obstoja občine in dolgega vladanja istega župana, je to po besedah visoke javne uslužbenke težko oceniti. Relativno spremenljiv vpliv je bolj kot na občinske politike mogoče domnevati na pravilno delovanje občinske uprave.

Tabela 5.7: Pet dimenzij idealno tipskih modelov po Petersu v občini Velike Lašče

Vzorec odnosov	Zmagovalec v političnem procesu	Način reševanja konfliktov	Vrsta odnosov	Vpliv na občinske politike
Integralen oz. povezujoč	Politični funkcionar	Konflikti se ne pojavljajo	Avtoriteta	Spremenljivost
FORMALNI MODEL				

Vir: Intervju z županom in tajnico občinske uprave občine Velike Lašče (glej Prilogo B in C).

Peters se je zavedal težavnosti umestitve nekega praktičnega primera odnosa v njegove modele interakcij med obema akterjema, zato je predstavil nekaj dejavnikov, ki vplivajo na razvoj določenega odnosa med političnimi funkcionarji in javnimi uslužbenci in jih združil v tri večje skupine:

Skupina dejavnikov: sporna vprašanja

Vprašanja, ki zadevajo sistem javnih uslužbencev kot institucijo (dohodki, materialne ugodnosti, sindikalno povezovanja, napredovanje javnih uslužbencev) v občini Velike Lašče niso bila problematična. Župan ob nastopu svojega županovanja ni zamenjal zaposlenih, temveč je le na novo zaposlil nekaj oseb ter v tri od štirih dosedanjih mandatov dodal neprofesionalno podžupanjo, ki jo je potreboval zaradi preštevilnih obveznosti v občini.

Vrsto vprašanj, ki so se zastavljala v prejšnjem mandatu je župan opisal kot finančne narave, v smislu razdelitve sredstev na različna tehnična in strokovna področja, pa tudi na nekatera področja interesnih skupin.

Vprašanja, ki se dotikajo javnega mnenja so se odpirala, kar pa ne pomeni, da so zaradi tega imela večji vpliv na centre odločanja znotraj izvršilne veje oblasti na subnacionalni ravni, prednost so imela namreč vprašanja, ki jih je župan skupaj z občinskim svetom določil za nujna.

V sklopu te skupine dejavnikov ne moremo predpostavljati interakcij med akterji, ki so značilne za tekmovalni model, lahko pa prepoznamo kakšen **element funkcionalnega modela ali modela administrativne države**.

Skupina dejavnikov: politični funkcionarji

Pri vprašanju števila političnih funkcionarjev nasproti številu javnih uslužbencev je v občini Velike Lašče manjše število političnih funkcionarjev v izvršilni veji oblasti (1) kakor javnih uslužbencev (6), kar slednjim sicer omogoča večji vpliv, vendar pa ti zanj niso zainteresirani ter raje prepuščajo vodilno vlogo in avtoriteto županu.

Župan ima ozko specializirano izobrazbo, zato se je v prvem mandatu soočal s težavami pri samostojnem obravnavanju drugih specializiranih vsebin, vendar pa so te težave sedaj izginile, saj je tekom županskih mandatov svoje znanje razširil.

Vlada s svojimi zahtevami in kolektivno odgovornostjo ne izvršuje pritiska na političnega funkcionarja, saj svojih zahtev ne podaja na subnacionalno raven. Stik župana z vlado je prisoten le ob prijavi na javne razpise, ki jih slednja razpiše.

Pri odgovoru na dojetje lastne vloge političnega funkcionarja je jasna politična opredeljenost, saj poenostavljeno dojema odnos z javnimi uslužbenci: on (skupaj z občinskim svetom) sprejema odločitve, katere javni uslužbenci nato izvršujejo.

Župan je odprt do organiziranih skupin v družbi in veliko časa posveti uravnoteževanju različnih interesov.

V sklopu te skupine dejavnikov lahko popolnoma zavržemo misel na tekmovalni odnos obeh akterjev. Jasno pa postane, da je župan v svojem prvem mandatu, zaradi nepoznavanja vseh obravnavanih področij, dopuščal večjo moč javnim uslužbencem, sedaj pa njihovo moč krči, saj je skozi dolgoletne izkušnje pridobil vse potrebno znanje in ne potrebuje več nasvetov javnih uslužbencev, temveč le njihovo izvajanje njegovih navodil. Pri tem je vprašljivo, kateri model odnosov sta oba akterja imela ob začetku njegovega županovanja, skozi to skupino dejavnikov pa postane jasno, da danes v občini Velike Lašče vlada **formalni model** interakcij

med njima, **ki se** (nanašajoč se na zadnjo točko v tej skupini dejavnikov) **rahlo prepleta s funkcionalnim modelom.**

Skupina dejavnikov: javni uslužbenci

Visoka javna uslužbenka poseduje posebna funkcionalna znanja, pridobljena tekom študija, in skupaj z ostalimi zaposlenimi tvori sistem javnih uslužbencev, ki so podkovani na ozkih, specializiranih področjih po vzoru ZDA.

Karierni razvoj visoke javne uslužbenke bi bolj kot splošnega opredelila kot posebnega. Celotni karierni razvoj sicer ni namenila zgolj eni upravni organizaciji, saj je svojo karierno pot začela kot mlada raziskovalka na fakulteti, vendar pa to ne pomeni nižje predanosti specifičnemu delovnemu področju, saj je na današnjem delovnem mestu zaposlena že od leta 1994, torej 16 let in veliko večino svoje delovne dobe.

Preučevana birokratska organizacija ustvarja visoko integrirane vrste javnih uslužbencev, ki so utesnjeni z lastnimi funkcionalnimi zadolžitvami.

Lastno vlogo pa javni uslužbenci v občini Velike Lašče opisujejo kot izvrševalci politik, ki jih sprejemajo za to pristojni in odgovorni ter nalog, ki jim jih zada župan.

V sklopu te skupine dejavnikov zopet lahko zavržemo tekmovalne odnose in odkrijemo določene **elemente funkcionalnega modela**, predvsem pa so se najbolj izrazito pokazale značilnosti **formalnega modela** odnosov političnega funkcionarja z visoko javno uslužbenko, ter posledično tudi z ostalimi javnimi uslužbenci.

FORMALNI MODEL PREPLETEN Z ELEMENTI FUNKCIONALNEGA MODELA

Analiza odnosov v občinski upravi po Aberbachovi, Putnamovi in Rockmanovi teoriji

Aberbach, Putnam in Rockman so v svoji teoriji opisali vse štiri forme po njihovih glavnih značilnostih, ki sem se jih odločila preveriti na konkretnem primeru občine Velike Lašče.

Odnosi v občini Velike Lašče se najbolj skladajo s *formo 1*, v kateri je izvajanje politik izključna pristojnost javnih uslužbencev, politični funkcionar pa je odgovoren za oblikovanje politik ter izražanje in združevanje interesov. Forma delitve dela prve zavija v siv plašč anonimne nevtralnosti in povečuje avtoriteto slednjih. Kritike, kot na primer, da političnim funkcionarjem manjka znanja, izkušenj, relevantnih informacij in časa, ter so posledično odvisni od uradnikov, lahko na danem primeru zavržem, saj so oboji na položaju skoraj enako

dolgo časovno dobo, izobrazbo pa imajo prav tako vsi ozko specifično, torej neustrezno oziroma vsaj ne idealno za delovno področje, na katerem delujejo. Njihova pozicija je torej glede omenjenih značilnosti podobna, kljub temu, da se v moderni demokratični državi na začetku 21. stoletja ne zdi precej verjetna. Druga kritika, da politični funkcionarji v primerjavi z javnimi uslužbenci predstavljajo manjšino, pa v primeru občine Velike Lašče drži.

Odnosi v občini Velike Lašče zajemajo tudi nekatere značilnosti oziroma elemente *forme 2*. Ta namreč določa, da so javni uslužbenci tisti, ki zbirajo podatke, posedujejo znanje in izdelujejo nevtralne analize, politični funkcionarji pa naj bi v proces oblikovanja politik vnašali interese in vrednote ter politično občutljivost. V občini Velike Lašče sicer javni uslužbenci prispevajo določeno znanje in zbirajo podatke, vendar pa to ni le njihova naloga, temveč tudi županova. Sam župan trdi, da se svojih nalog loti z veliko mero preučevanja posameznih področij, pogosto tudi izdeluje in išče že izdelane analize, povezanost svoje funkcije s svojo politično opcijo tako občuti le na volitvah, ne pa tudi tekom svojega delovanja. V monopol javnih uslužbencev nad znanjem in strokovnostjo je mogoče dvomiti tudi zaradi razširjenega izobraževanja in večje profesionalizacije v politiki. Kar se tiče odzivnosti na posamezne družbene probleme pa gre odzivnost pogosteje zapaziti pri županu, kakor pri javnih uslužbencih, saj ti bolj stremijo k tehnični učinkovitosti pri reševanju zadev. V tem vidiku se torej odnosi v občini malenkostno prekrivajo tudi s *formo 2*.

Forma 3 govori o tem, da oboji oblikujejo in se ukvarjajo s politiko, pri čemer naj bi politični funkcionarji posredovali pri širših in različnih interesih neorganiziranih posameznikov, pri bolj osredotočenih interesih organiziranih skupin pa naj bi posredovali javni uslužbenci. Temu v danem primeru ni tako, saj se župan sooča tako s posameznimi in neorganiziranimi interesi, kakor tudi z organiziranimi skupinami. S slednjimi javni uslužbenci stopijo v stik le v primeru, ko potrebujejo njihovo pomoč pri organizaciji določenih dogodkov, ne pa v smislu reševanja njihovih prošelj in pritožb. Župan tudi ni zgolj strankarski in ideološki igravec temveč ima mnogo bolj praktično in preudarno vlogo. Neskladnosti med družbeno realnostjo in političnimi ideali ni, enako velja tudi za mnenje o najbolj perečih družbenih problemih, ki se ne spreminja od župana do visoke javne uslužbenke. Ta forma torej ne opisuje odnosov med obema akterjema v občini Velike Lašče.

Forma 4 poudarja vedno večjo stopnjo prekrivanja obeh vlog, kar povzroča pogostejše opazanje procesov politizacije birokracije in birokratizacije politike. V občini Velike Lašče pa ne opažajo nobenega izmed omenjenih problemov, težavo jim predstavlja zgolj vedno večja

gostota in obseg zakonodaje, ki jih pri vseh zastavljenih procesih ovira in upočasnjuje, posledično lahko trdim, da tudi forma 4 ni primerna za opisovanje stanja v tej občini.

Kljub domnevi avtorjev, da se bosta prvi dve formi izražali v nižjih stopnjah administrativne hierarhije, ostali dve pa bili ustrežnejši pokazatelj odnosov na višjih nivojih, se to v mojem empiričnem raziskovanju ni izkazalo.

Tabela 5.8: Vloga akterjev v procesu oblikovanja politik po Aberbachu, Putnamu in Rockmanu v občini Velike Lašče

Uresničevanje politik	Oblikovanje politik	Posredovanje med interesi	Oblikovanje vrednot, idealov
Javni uslužbenci	Politični funkcionar	Politični funkcionar	Politični funkcionar
FORMA 1 Z MALENKOSTNIM PREKRIVANJEM S FORMO 2			

Vir: Intervju z županom in tajnico občinske uprave občine Velike Lašče (glej Prilogo B in C).

6 SKLEP

6.1 Ključne ugotovitve soočene z zastavljeno hipotezo

V svojem diplomskem delu, kot že sam naslov pove, analiziram politično-upravne procese na primeru občine Velike Lašče. V ta namen sem izvedla tri različne analize.

Začela sem z analizo volilnih rezultatov lokalnih volitev v občini od leta 1998 do leta 2010. Pri tem sem dala velik poudarek volilnemu vedenju in odločitvam občanov Velikih Lašč. Za njihove odločitve na posameznih lokalnih volitvah sem poiskala tudi ustrezne utemeljitve. V splošnem pa volilno vedenje občanov sporoča zadovoljstvo z obstoječimi politično-upravnimi razmerami v občini. Volilna udeležba sicer od leta 2002 upada, vendar pa obstoječi župan in kandidatne liste, ki ga na lokalnih volitvah podprejo, vsakič znova dosežejo prepričljivo večino. Zanimivo je dejstvo, ki sem ga omenila v prejšnjem stavku, volivci v občini Velike Lašče na volitvah občinskega sveta namreč niso zvesti določeni politični opciji, temveč zvesto glasujejo za tiste kandidatne liste, ki v predvolilni kampanji podprejo obstoječega župana. Tovrstno vedenje izraža veliko zaupanje obstoječemu županu, zato ta predstavlja težkega nasprotnika vsem svojim protikandidatom na lokalnih volitvah za župana.

V drugi analizi sem na podlagi rezultatov iz anketnih vprašalnikov preučevala odnose med občinskimi funkcionarji v občinskem svetu Velikih Lašč. Znotraj občinskega sveta koalicijsko povezovanje ni prisotno. Funkcionarji med seboj dobro sodelujejo in pojav konfliktov med njimi je prej redkost kakor pravilo, kar je zanimivo iz vidika, da veliko članov zaznava neenakopravnost v občinskem svetu oziroma premoč nekaterih posameznikov. Vendar se s tem očitno dobro spopadajo, saj do takšnih konfliktov, da bi morali sejo zaključiti in nadaljevati prihodnjič ne prihaja. V primeru hujšega konflikta posreduje župan sicer pa člani sami najdejo kompromis in nadaljujejo sejo. Župan ima nasproti članom občinskega sveta avtoritativen odnos, odnos med njim in podžupanom pa temelji na vzajemnosti in strokovnosti. Večinoma je med člani občinskega sveta čutiti zadovoljstvo z odnosi in delom znotraj organa, kar dobro vpliva tudi na upravljavsko sposobnost občinske uprave, ki je bistvena pri naslednji analizi.

Tretja in s tem tudi zadnja analiza diplomske naloge se je nanašala na odnose med političnim funkcionarjem in javnimi uslužbenci v občinski upravi, ki sem jih preverjala s pomočjo dveh modelov odnosov med njimi. Prvi je bil Petersov model, ki odnose ugotavlja na podlagi

oblikovanega standarda, s katerim primerjamo stvarni svet. Na podlagi vseh primerjav sem zaključila, da je v občini Velike Lašče prisoten formalno-pravni model z določenimi elementi funkcionalnega modela interakcij med obojimi akterji. Drugi model pa je Aberbachov, Putnamov in Rockmanov. Ti prepoznavajo aktivnost oblikovanja politik kot eno izmed aktivnosti, v katero sta vključeni obe skupini. Na podlagi opravljenih družboslovnih intervjujev sem ugotovila, da je oblikovanje politik v občini Velike Lašče politična pristojnost, ki se jo izvaja v občinskem svetu. Vloga občinske uprave v tej aktivnosti pa je zgolj izvajanje odločitev, ki so jih sprejeli občinski funkcionarji. Odnosi v občinski upravi odgovarjajo njihovi formi 1, ki se malenkostno prekriva s formo 2. Presenetljivo, a bistveno je, da so z opisanimi odnosi zadovoljni vsi, tako javni uslužbenci, ki prepuščajo zunanji svet z vsemi organiziranimi skupinami in težavami političnemu funkcionarju, kot tudi župan, ki ima ob sebi ustrezljivo občinsko upravo. Njihovo zadovoljstvo, združeno z zadovoljstvom članov občinskega sveta, občanom zagotavlja uspešno delujočo občino, kot celoto. Iz tega razloga je njihovo volilno vedenje, ki sem ga preučevala v prvi analizi, le logična posledica dobrih odnosov med ključnimi akterji v občini.

S tem sem sklenila krog in zaključila z analizo politično-upravnih procesov na primeru občine Velike Lašče. Na tej točki svojo hipotezo potrjujem, saj občina Velike Lašče dejansko, tako v politični kot tudi v upravni sferi, deluje v korist občanov, kar slednji tudi zaznavajo in svoje zadovoljstvo z delom občine in željo po ohranitvi obstoječe občinske sestave, izkazujejo na vsakokratnih lokalnih volitvah z volilnimi rezultati.

Diplomsko nalogo tako zaključujem s priporočilom drugim slovenskim občinam, naj se kljub njeni tradicionalnosti in konzervativnosti, zgledujejo po politično-upravni ureditvi občine Velike Lašče in opustijo nekonstruktivne tekmovalne odnose med političnimi funkcionarji samimi kot tudi z javnimi uslužbenci, saj s tovrstnimi odnosi ne pripomorejo k zadovoljstvu svojih občanov, kar bi morala biti prednostna prioriteta vsem občinskim funkcionarjem in uradnikom.

7 LITERATURA

- Grad, Franc in Pavle Svete. 2006. *Lokalne volitve 2006*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Haček, Miro. 2005. *Politika birokracije*. Ljubljana: Modrijan založba d.o.o.
- ---, Marjan Brezovšek in Irena Bačlija. 2008. *Upravljaljska sposobnost in koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Haček, Miro in Irena Bačlija. 2009. Koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah: mandata 1998–2002 in 2002–2006. V *Lokalna demokracija III*, ur. Miro Haček, 83–106. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Haček, Miro. 2009a. Neodvisni kandidati in neodvisne liste na lokalnih volitvah v obdobju 1994-2006. V *Lokalna demokracija III*, ur. Miro Haček, 67–82. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- --- 2009b. *Politiki in visoki javni uslužbenci: kdo vlada?* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- --- 2009c. Upravno-politični odnosi v slovenskih občinah: empirična raziskava. V *Lokalna demokracija III*, ur. Miro Haček, 157–172. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Lauth, P. Thomas. 1989. Responding to elected and appointed officials. V *Handbook of public administration*, ur. Perry L. James, 193–207. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. 2006. *Lokalne volitve 2006*. Dostopno prek: <http://volitve.gov.si/lv2006/index.html> (25. avgust 2011).
- --- 2010. *Lokalne volitve 2010*. Dostopno prek: <http://volitve.gov.si/lv2010/index.html> (25. avgust 2011).
- Peters, B. Guy. 1988. *Comparing public bureaucracies: Problems of theory and method*. London, Tuscaloosa: The University of Alabama Press.
- Pinterič, Uroš. 2004. Uvod. V *Administrativna usposobljenost slovenskih občinskih uprav*, ur. Uroš Pinterič, 9–14. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Swianiewicz, Pawel. 2001. Between Active Appreciation, Passive Approval and Distrustful Withdrawal. V *Public Perception of Local Governments*, ur. Pawel

Swianiewicz, 15–40. Budapest: Local Government and Public Service Reform Initiative.

- Šmidovnik, Janez. 1995. *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- *Ustava Republike Slovenije* (URS). Ur. l. RS 33/1991. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199133&stevilka=1409> (25. avgust 2011).
- Virant, Gregor. 2004. *Pravna ureditev javne uprave*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Vlada Republike Slovenije in Center vlade za informatiko. 1998. *Lokalne volitve '98*. Dostopno prek: <http://www.dvk.gov.si/volitve/lv1998/> (25. avgust 2011).
- --- 2002. *Volitve 2002. Lokalne volitve*. Dostopno prek: <http://www.dvk.gov.si/volitve2002/index.html> (25. avgust 2011).
- Vlaj, Stane. 2004. *Lokalna samouprava: teorija in praksa*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- *Zakon o lokalni samoupravi* (ZLS). Ur. l. RS 94/2007-UPB2. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200794&stevilka=4692> (25. avgust 2011).
- *Zakon o lokalnih volitvah* (ZLV). Ur. l. RS 94/2007-UPB3. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200794&stevilka=4693> (25. avgust 2011).
- Občina Velike Lašče. 2011a. *Katalog informacij javnega značaja*. Dostopno prek: <http://www.velike-lasce.si/velikolaska-dezela/v-prostoru-in-casu/181-informacije-javnega-znacaja.html> (25. avgust 2011).
- --- 2011b. *Organigram občine Velike Lašče*. Dostopno prek: http://www.velike-lasce.si/images/stories/Obcinske_strani/ORGANIGRAM_obcina.pdf (25. avgust 2011).
- --- 2011c. *Sestava Občinskega sveta*. Dostopno prek: <http://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/obcinski-svet.html> (25. avgust 2011).
- --- 2011d. *Velikolaška dežela v prostoru in času*. Dostopno prek: <http://www.velike-lasce.si/velikolaska-dezela/v-prostoru-in-casu.html> (25. avgust 2011).

PRILOGE

Priloga A: Anketni vprašalnik za člane občinskega sveta Velikih Lašč

1. Formalno koalicija in opozicija v Vašem občinskem svetu ne obstajata, kako pa neformalno poteka Vaše delo?

a) Neformalno se delimo na koalicijo in opozicijo. b) Tudi neformalno smo enotni.

2. Kako bi opredelili odnose v občinskem svetu?

a) Kot kolegialne. b) Kot sodelujoče. c) Kot tekmovalne. d) Kot konfliktne.

3. Imate vsi člani občinskega sveta enako pravico do zagovarjanja svojega mnenja?

a) Da, vedno lahko predstavim svoje mnenje v celoti. b) Da, a ta navadno časovno ne zadostuje. c) Da, vendar si nekateri člani lastijo večjo pravico in si vzamejo več časa. d) Ne, pogosto sem preglašen/a ali pa zaradi časovne omejitve ne predstavim svojega mnenja.

4. Kako pogosto se pri občinskih sejah pojavljajo konflikti med člani občinskega sveta?

a) Pogosto. b) Občasno. c) Redko. d) Nikoli.

5. Kako rešujete konflikte, če se ti pojavijo?

a) Navadno pri konfliktih posreduje župan. b) Po določenem času najdemo kompromis. c) Sejo zaključimo in nadaljujemo naslednjič.

6. Bi rekli, da ste vsi člani med seboj enakopravni?

a) Da. b) Ne, čuti se premoč ene stranke. c) Ne, čuti se premoč nekaterih posameznikov.

7. Na čem temelji po Vašem mnenju odnos med županom in podžupanom?

a) Na strokovnosti. b) Na avtoriteti. c) Na vzajemnosti. d) Na tekmovanju.

8. Na čem temelji po Vašem mnenju odnos med županom in člani občinskega sveta?

a) Na strokovnosti. b) Na avtoriteti. c) Na vzajemnosti. d) Na tekmovanju.

Priloga B: Intervju z g. Antonom Zakrajškom, županom občine Velike Lašče

1. V prvi vrsti me zanima kako Vam iz mandata v mandat že 12 let uspeva ohraniti mesto župana v občini Velike Lašče?

Po pravici rečeno me je močno presenetilo, da imam po toliko letih županovanja še vedno tolikšno podporo. Rekel bi, da se v naklonjenosti občanov izražajo rezultati mojega dela. Kljub temu, da sem politik, namreč ni v moji navadi, da bi dajal prazne obljube, ampak raje volivcem predstavim neko kolikor toliko realno sliko o naših zmožnostih glede na finančno moč občine. Dane obljube pa v večini tudi izpolnimo. Verjetno je to tisto, kar me pri ljudeh prikaže v neki resni luči. Prednost je seveda tudi to, da sem precej ljudski človek in sem torej rad z ljudmi ter se aktiviram v društvih, predvsem se rad udeležujem športnih dogodkov. Ko pripravljamo proračun se trudimo zadovoljiti potrebe čim širšega kroga naših občanov, ter pri tem upoštevamo potrebe vseh društev: športnega, kulturnega, turističnega itd. Poleg tega pa z različnimi investicijami pripomoremo k razvoju občine, kot celote in ne propagiramo samo določenega dela občine, saj so za mene vsi občani enako pomembni, tako tisti, ki živijo tu v Velikih Laščah, kot tudi tisti v najbolj zakotnih vasicah.

2. Kakšno vrsto izobrazbe imate? Ste že od začetka šolanja videli ta cilj pred seboj in se usmerili na ustrezno srednjo šolo oziroma kasneje na fakulteto ali se je ta želja pojavila šele kasneje in ste si znanje s tega področja pridobili naknadno?

Ne, želja po županovanju se je pojavila kasneje. Opravljal sem splošno gimnazijo Poljane, nato pa diplomiral na Strojni fakulteti v Ljubljani in pridobil zaposlitev iz svojega področja kot razvojni inženir v takratni Iskri Elektrooptiki. Ob delu sem se dodatno izobraževal s tečajji vodenja, menedžmenta itd. Leta 1988 sem se začel vključevati v slovensko politiko, takrat sem podprl četverico J.B.T.Z., leta 1998 pa sem se bolj kot ne naključno znašel na poziciji kandidata za župana. Takrat sta do mene prišla predstavnika dveh političnih opcij tukaj v Velikih Laščah (SKD in SDS) ter me nagovarjala h kandidaturi, nato pa je bila volja ljudstva taka, da so me tudi resnično izvolili. Potem sem vsako leto ponovno kandidiral s podporo političnih strank in sem bil vedno izvoljen. Prvič pa sem torej postal župan, bolj kot ne, po naključju. Takrat si niti najmanj nisem predstavljal, da bom izvoljen, ko pa sem bil, sem to funkcijo vzel zelo, zelo resno in poskušal v prvem mandatu narediti kar največ za občino in njene občane.

3. Ali ste imeli ob prvem nastopu funkcije župana Velikih Lašč več težav kakor danes? Se je vaša politika vodenja občine od takrat spremenila in kako?

V začetku je bilo težko, saj bi lahko rekel, da sem padel z neba na to funkcijo, torej nisem imel kaj dosti političnih izkušenj. Na podlagi lastnih izkušenj zato mislim, da se včasih ljudje, ki kandidirajo na to funkcijo, ne zavedajo v kaj se spuščajo, saj so vsi mnenja, kako enostavno je to. Ampak jaz sem se prepričal, da to ne drži ter da ta funkcija res zahteva celega človeka. V začetku prvega mandata sem tako marsikatero noč prebedel in študiral vse vrste zakonov. Ker tudi, če je človek izobražen ter ima določena znanja in poznanstva, se še vedno sooča z določenimi težavami, ko se recimo skoraj vsakodnevno pogovarja z vodjo vrtca, ravnateljem osnovne šole ali direktorjem zdravstvenega doma. Kot župan se moraš namreč na vsa ta področja spoznati, drugače se ne moreš avtoritativno pogovarjati z osebami, ki so strokovnjaki na svojem področju in na njem delajo že kakih 20 let. Če se hočeš z njimi resno pogovarjati, moraš priti na njihov nivo, sicer te takoj obrnejo. Zato sem moral dobro preštudirati vse zakone in ugotoviti, kaj je sploh pristojnost občine. Vsak hoče namreč od občine pridobiti čim več, pri tem pa je potrebno paziti, da financiramo samo tiste zadeve, zaradi katerih smo ustanovljeni. To je bilo meni najtežje. Zanimivo je recimo brati Statut ali Zakon o lokalni samoupravi, ko vidiš, za kaj vse smo v občini odgovorni, pa celo kazensko odgovorni, se pravi, da moram vse natančno preštudirati, če podpišem nek zakonski odlok ali pogodbo. To je bil najtežji del moje funkcije, skočil sem noter in moral sem plavati, kaj sem pa hotel.

4. Vaše plavanje je obrodilo sadove in leta 2002 so Vam volivci izkazali še večjo podporo, kaj pa se je zgodilo v naslednjem mandatu, 2002/2006? Kaj je bil po Vašem mnenju razlog, da Vam je podpora leta 2006 tako upadla?

Leta 2006 so bile v občini Velike Lašče izjemno zanimive volitve, na teh volitvah so poskušali politični nasprotniki zrušiti obstoječega župana, kar je v končni fazi cilj vsakega kandidata. Vsaka politična opcija ima namreč cilj priti na oblast, saj le če si na oblasti lahko nekaj narediš, če si v opoziciji imaš zvezane roke. Zato se mi zdi nesramno oziroma poniževalno do volivcev, da morajo poslušati razlage o tem, kakšni so ti politiki, ki vsi hočejo na oblast – normalno, saj ljudje niso tako neumni, da tega ne vedo! Priti na oblast je v končni fazi osnovno poslanstvo politika, saj le tako lahko nekaj naredi. Kakorkoli že, leta 2006 sem imel kar štiri protikandidate, katerih skupen cilj je bil, da bi vsaka stranka imela svojega kandidata ter bi tako meni pobrali glasove. Če takrat v prvem krogu ne bi zmagal, bi to zame

lahko predstavljalo problem. V Sloveniji je namreč kar v 90% primerov tako, da se vsi volivci, ki so volili kateregakoli izmed protikandidatov obstoječemu županu, v drugem krogu volitev združijo in namenijo svoje glasove edinemu preostalemu protikandidatu. Včasih se tudi ne moreš zanašati na to, da bodo volivci glasovali zate zaradi tega, ker si veliko naredil. Sam namreč mislim, da sem v drugem mandatu naredil zelo veliko, celo več kot v prvem ali v zadnjem, ko sem dobil tako številčno podporo. Moja izguba glasov na tistih volitvah je torej zgolj posledica večjega števila protikandidatov, ki ti skupno vzamejo večje število glasov.

5. Kako pa Vi doživljate ta položaj od prvega do zadnjega, torej tekočega mandata? Kako so se razlikovali Vaši plani za posamezen mandat?

Mislim, da je to položaj, ki te prevzame. Včasih, ko te ljudje žalijo in napadajo, si sicer misliš: »Pa zakaj mi je tega treba, zakaj sem sploh šel v to?« Vendar pa mi je to po drugi strani v čast in priznam, oblast je slast, na ta način je vsaj mene potegnilo notri. V najboljših letih, to so za moške štirideseta in petdeseta leta, sem začutil, da lahko s svojim znanjem, energijo, poznanstvi itd. tej občini marsikaj ponudim in pomagam pri njenem razvoju. To pa je tudi tisto, kar te žene naprej, to da v sebi čutiš, da imaš še energije in znanja ter da še nisi izpeljal vsega kar bi lahko. Nekateri bodo pač vedno očitali česa vse nismo naredili, vendar jaz pravim, ne glede na to kdo bo župan, bo občina vedno imela izzive, nikoli, nihče in v nobenem mandatu ne bo mogel reči: »Tako, sedaj smo pa vse naredili, zdaj je pa konec.« Z vsakim mandatom, z vsakim letom se pojavljajo novi izzivi in se ustvarjajo novi problemi. Recimo, naredimo vrtec pa že čez pet let ugotovimo, da je premajhen in moramo zopet iskati denar, s katerim bomo naredili novega. Mislim, da je to tisto, kar me navdušuje, ko čutim, da lahko tej občini s svojim znanjem še veliko ponudim.

Odtehta ti tudi, ko čutiš, da so ljudje zadovoljni. Meni vse težave z interesnimi skupinami in posameznimi občani, odtehta to, da sem recimo sedaj (lokalne volitve 2010) dobil tolikšno število glasov. To mi da ponoven in neverjeten elan, tisto spodbudo, ki je potrebna. No, pa saj ni tako, kot da ljudje samo kritizirajo, saj tudi pohvalijo in potem je tu tisto zadovoljstvo, ki ga vidiš, ko organiziraš novoletni koncert pa je dvorana napolnjena, takrat se meni smeji samo od sebe. S tem vidimo, da smo naredili nekaj dobrega. Ali pa, ko imamo kakšno otvoritev ceste, takrat so ljudje tako veseli, da kar sami pripravijo veselico in ko vidiš tisto spoštovanje, veselje in veš, da si ti tisti, ki si predlagal to cesto, kljub temu, da so bili nekateri svetniki proti, ampak si jih ti znal prepričati in te je nato velika večina le podprla. Kljub temu me sedaj recimo v Laščah kritizirajo, ker nimamo kanalizacije. Ampak seveda je še nismo začeli delati,

če pa smo gradili ceste v vaseh, kjer še tega niso imeli in so se vozili po makadamu, seveda sem dal prednost tistim občanom. Tako da, to je tisto kar prevlada, ta čast. Jaz županovanje razumem kot način služenja ljudem in to me je potegnilo, da sem šel, ne glede na vse negativne stvari, še enkrat kandidirati. Kljub slabim trenutkom, so tudi trenutki, ki so lepi in te vlečejo naprej.

6. Vas smem vprašati, kako bi Vi opisali lastno vlogo v občini Velike Lašče? Ste uspešen politik ali menedžer oziroma oblikovalec politik, ki koristijo Vaši občini?

V prejšnji službi sem opravljal različne tečaje in seminarje iz menedžerskega področja, saj sem bil tudi tam na visokem položaju. Izobraževal sem se na področju vodenja in quality managementa, pri tem pa mi je seveda vsak tečaj, ki sem ga imel, dobrodošel tudi na tej funkciji, saj tudi tu vodim. Vendar pa obstaja razlika, voditi občino ni tako enostavno kot voditi neko podjetje, ker občina ni podjetje s šestimi zaposlenimi, temveč s štiri tisočimi osebami, ki te niso tako kot zaposleni dolžni poslušati in spoštovati, temveč obratno, ti si dolžen poslušati njih. Poleg tega pa občina obsega še toliko in toliko javnih zavodov, šole, vrtce, ceste itd. in vsi iz teh javnih zavodov ter vse interesne skupine pričakujejo, nekatere celo zahtevajo, od župana nemogoče. Zato mi je smešno, ko politiki, tako kot na primer g. Jankovič izjavijo, da niso politiki, temveč menedžerji. Kako, da niso, če pa so župani neke občine? V tem se vidi, koliko dela, truda in interesa vložijo v svojo funkcijo. Dober župan ne bo nikoli rekel, da je menedžer, četudi politika sedaj ni ravno priljubljena, smo mi še vseeno politiki. Jaz torej vsekakor rečem, da sem politik, ker resno jemljem to politiko in menim, da bi morali biti vsi ljudje veliko bolj dovezetni zanjo in se zavedati, da politika odloča o vsem v njihovem življenju, pa če jim je to všeč ali ne.

7. Ko ste ravno omenili nepriljubljenost politike, trenutno se vedno bolj opaža trend neodvisnih kandidatov in list, zato me zanima, kakšno je Vaše stališče do tega pojava?

Kar se tega tiče je prisotnega veliko zavajanja, saj nihče ni neodvisen! Lahko nisi član nobene politične stranke, vendar če greš na volitve si odvisen, že s tem, ko si šel na volitve, si prekinil svojo neodvisnost in podprl nekoga, s tem si se podredil, se pravi dal glas neki opciji, torej nisi več neodvisen, temveč si odvisen od tiste opcije, kateri si namenil svoj glas.

Poleg tega me prav zanima, kaj lahko tisti, ki propagirajo nestrancarstvo, ponudijo našim občanom? Kaj lahko naredijo, če nimajo večine in podpore (stranke) na državni ravni? Zato želim javno povedati: »Ljudje volite politično opcijo!« To skrivanje odgovornosti za neko

neodvisnostjo se mi zdi namreč skrajno nekorektno. Že če pogledaš recimo, kako bodo oni pridobili koncesijo za dom za ostarele, katerega neuspešno zidanje tako kritizirajo. Mi smo v dveh mandatih imeli razpis zanj pa tudi investitorja, ampak nam na državnem nivoju ni uspelo dobiti koncesije za ta dom, drugače bi že stal. Pa bi lahko rekel, da poznam polovico ministrov zdajšnje vlade in prejšnje vlade, še pred tem Drnovškove vlade, poznam skoraj vse predsednike vlad na »ti«, pa nam ni uspelo. Kako bo potem uspelo nekemu, ki niti ne ve, kje se nahaja neko ministrstvo v Ljubljani? Tekom predvolilne kampanje v naši občini, se mi je zdela tudi izredno nizka žalitev propaganda v smislu: »Ne volite stranke, volite ljudi!«. Ja, a mi pa nismo ljudje!? To ni v redu in jaz bi ta prag dvignil, naj se propagirajo kot neka politična opcija, naj zmagajo na volitvah in potem vodijo to občinsko politiko. Ta t.i. neodvisnost pa je preprosto rečeno hinavščina, skrivanje in zavajanje ljudi, saj ima vsak možnost prestopa v drugo stranko, v primeru, da v neki stranki ne uspe ali da ga tam zanemarjajo. Zgolj kritiziranje pa ne vodi nikamor. Zato jaz vsakemu rečem, političnih strank v Sloveniji je približno šestdeset, od skrajno levih do skrajno desnih, aktiviraj se skozi določeno politično opcijo, ki ti je najbližje in poskušaj spremeniti zadeve oziroma jih pripeljati v boljše čase, kot so ti. Vsi namreč lahko kritiziramo, vendar pa nekateri nič ne naredijo, da bi kaj spremenili, razen tega, da oddajo svoj glas na volitvah. Še slabše pa je, če se propagiraš kot neodvisni kandidat ali lista, jaz osebno take liste nebi nikoli volil, saj nima nobene moči, kako bo potem nekaj naredila. Ali pa primer, ki smo ga imeli na državnozbornih volitvah, ko je predsednik neke stranke rekel: »Nam pa ni za na oblast priti.« To se sicer lepo sliši, saj si ljudje mislijo: »Lej jih, vsi so »grebatorji«, vsi bi radi na oblast in h koritu prišli.« Ampak saj to je ja normalno in logično, saj zato kandidiram, ne zato, da bom izgubil, ker bom lahko nekaj naredil le, če bom zmagal. Pa tudi, če pogledam v tujino, na primere drugih demokratičnih držav, tam ni nič grdega na tem, če si ti član neke politične opcije. Mene tudi recimo popolnoma nič ne moti, če je nekdo v levi opciji, saj imam prijatelje v vseh opcijah, samo ne bodi hinavec in se pokaži. Bodi to kar si, v kar verjameš in kandidiraj tukaj. Nimam nič proti, moti me le to izdajanje za neodvisne liste, saj je recimo Lista 1550 dobila na račun tega, svetnika več v občinskem svetu, ki ga sicer nebi dobili. Razlog za to je bil ta, da so ljudje rekli, tako kot predsednik te liste: »Politika je k****.« Na to nameravam opozoriti tudi na občinski seji, nekateri pač malo bolj resno jemljemo to politiko, sam sem pač preveč ponosen nanjo in menim, da bi morali biti vsi ljudje veliko bolj dovezetni zanjo in se zavedati, da politika odloča o vsem v življenju, pa naj ti bo to všeč ali pa ne. Zato mi je prav smešno, ko ljudje rečejo: »politika me ne zanima,« potem pa kritizirajo. Pri tem se ne zavedajo, da ravno ta politika, ki jih ne zanima, odloča o vsem v njihovih življenjih, od tega,

če bo cesta speljana do njihove hiše, če bosta širokopasovno omrežje in vodovod speljana do vasi, ali bo njihov otrok hodil v vrtec v isti vasi itd. O vsem tem odloča politika.

Sicer pa mislim, da letos nisem imel velikega števila protikandidatov, zato, ker smo v prejšnjem mandatu že veliko stvari naredili ter zastavili in je bilo sedaj nekim političnim opcijam, strankam ali listam težko priti na plan z novimi idejami. V moji zloženki in programu lahko namreč najdeš vse zadeve. Zloženko sem, z namenom, da mi ne bo kdo očital kopiranja od drugih, prvi izdal, in sicer kar 14 dni pred volitvami, zato da so jo lahko vsi videli in skozi njo dobili določene ideje. Kljub temu pa pri vseh teh strankah in listah, ki sem jih pogledal, nisem videl nobene nove zadeve, za katero bi lahko rekel: »To smo pa mi zanemarili in nismo začeli delati.« Vsi so pisali le o tem, kako bodo nadaljevali začete projekte. Na ta način pa se ti ne moreš pojaviti v politični areni in še manj, promovirati svojega kandidata na programu, ki bo zgolj nadaljeval vse kar sem že jaz začel. Se pravi so vse te liste in stranke videle v mojem delu preteklega mandata nekaj dobrega, oziroma dobro zastavljene projekte: širokopasovno omrežje je recimo dejstvo, ne moreš ga ti pripeljati, če smo ga že mi, sicer je res, da rahlo zamujamo, ampak takšne težave se pojavljajo na vseh projektih. Za kanalizacijo delamo načrte, smo jo torej že zastavili, ceste in parke delamo, prav tako tudi parkirne prostore v Velikih Laščah. Tak mandat je že težko kritizirati, seveda se vedno najde nekdo, ampak potrebno se je tudi zavedati, da vseh projektov in velikih investicij ne moreš izvesti istočasno, ker nimaš neomejenih finančnih zmožnosti. V tem mandatu bo recimo zelo velik poudarek na kanalizaciji, saj bomo v to prisiljeni tudi po evropskih direktivah. Glede obrtne cone in njene komunalne ureditve, smo zemljišče že odkupili, sedaj pa bi radi obrtno cono pripeljali tako daleč, da jo bo mogoče prodajati nekomu, ki bo rekel: »Jaz bom tu imel takšno in takšno podjetje.«

8. Ste poleg pritiska manjšega števila podjetnikov glede obrtne cone, opravili tudi kakšno javnomnenjsko povpraševanje po občini in ugotavljali ali zanjo obstaja zainteresiranost večinskega deleža občanov v občini Velike Lašče?

Ja, pred pričetkom dela smo naredili anketo, s katero smo pridobili informacije o željah ljudi, ker smo morali načrt, kaj se bo tam gradilo in izvajalo, oddati državnemu organu. V ta namen smo pisali več kot stotim podjetnikom ter izvedeli, kdo bi in kdo nebi zidal, na podlagi tega smo potem videli, koliko odstotkov teh petih hektarjev zemljišča naj bi bilo namenjenih za skladiščne in koliko za storitvene ter proizvodne dejavnosti.

9. S kakšnimi vprašanji ste se še morali soočiti v Vašem prejšnjem mandatu? Bolj dohodkovne narave (tj. materialne ugodnosti, sindikalno povezovanje ali napredovanja v občini), tehnične in strokovne narave ali celo še bolj podrobna vprašanja, ki se dotikajo le določenega dela družbe ali organizirane skupine znotraj občine?

Vprašanj dohodkovne narave, kot si opisala, si nismo postavljali veliko. Zaposlili smo nekaj dodatnih oseb, ki smo jih potrebovali za uspešno opravljanje naših nalog, v zadnjih dveh mandatih sem imel tudi dve podžupanji, ki sta delovali nepoklicno in sta mi bili v veliko pomoč predvsem pri protekularnih zadevah. Kar se tiče ostalih pomembnejših vprašanj pa imamo pri nas, že od prvega mandata dalje, neko kontinuiteto. Naša občina je težavna za vodenje, ker je zelo velika in zajema veliko število naselij (88) in cest (160 km), a majhno število prebivalcev. Zakaj to povem? Zato, ker je financiranje občine vezano na prebivalce, vse ostale značilnosti občine pa po prejšnjem Zakonu o financiranju niso vplivale na način financiranja občine in se mi zdi, da je bil s tega vidika prejšnji zakon zelo krivičen. Novega sedaj sicer tudi kritizira ljubljanski župan g. Jankovič, vendar pa gre pri tem za veliko zavajanja, kajti novi zakon je za vse enak in mislim, da je bila pred njim premalo poudarjena ta nerazvitost Slovenije. Morali bi na nek način zagotoviti spodbude oziroma možnosti, za katere bi lahko občina kandidirala, tako kot je bil včasih nek sklad na državi, preko katerega so lahko občine kandidirale za določena sredstva, če se je izkazalo, da občina ni dovolj razvita. Razvitost pa se ocenjuje z asfaltiranimi cestami, urejeno kanalizacijo ter vodovodi. Ravno ti so bili glavni problemi občine Velike Lašče ob mojem nastopu. Od vsega 160 km občinskih cest, jih je bila le petina asfaltiranih, imeli smo tudi slabe vodovodne sisteme itd. Poudarek mojega prvega mandata je bil zato, na komunalnih delih in ne toliko na interesnih skupinah. Seveda smo tudi tem kaj prispevali, ampak poudarek je bil na komunalnih dejavnostih in tako bo toliko časa, dokler ne bomo dvignili standarda infrastrukturi v naši občini. Saj se ne moremo iti turizma, če imamo makadamske ceste do njega, prav tako ne moremo imeti kmečkega turizma, če nimamo pitne vode itd. Iz tega razloga dajem v vseh mandatih poudarek na asfaltiranje cest in vodo, oziroma vodovodne vrtine, ki jih zavrtamo več kot 100m globoko v zemljo. Hkrati pa izpolnjujemo tudi svoje obveznosti po Zakonu o lokalni samoupravi in financiramo vse kar je v pristojnosti občine: petina sredstev gre v namene predšolske vzgoje, pri čemer doplačamo razliko med plačilom staršev in polno ceno vrtca, potem je tu šola, vsi materialni stroški, vse investicije, zdravstveni dom gre tudi v naše stroške. Prednost smo seveda dali tistim področjem, katerim smo zakonsko zavezani, vendar pa pri tem nismo zanemarjali interesnih skupin. Za športnike recimo, smo v prejšnjem

mandatu postavili športno dvorano, temu bi že lahko rekli, da smo zadovoljili interese neke lokalne skupnosti. Na pobudo interesnih skupin smo se zavzemali tudi za turjaški grad, v katerega je bilo, s pomočjo našega lobiranja državi, veliko investiranega in sicer kljub dejstvu, da grad ni občinska lastnina. Kolikor je v naši moči torej poskušamo vključevati interesne skupine. Tudi recimo kmetijstvo, še vedno namreč dajemo določene spodbude razvoju kmetijstva, za mlade smo pripeljali širokopasovno omrežje, potem recimo podjetništvo, v prejšnjem mandatu smo šli v nakup obrtne cone zemljišča, zdaj upam da nam ga bo uspelo komunalno urediti, tudi to lahko gledamo kot zadovoljevanje neke interesne skupnosti. Seveda pa obstaja vzročno-posledična povezava med močjo interesne skupnosti in zadovoljevanjem njenih interesov. Logično je namreč, da močnejša kot je interesna skupina, več slišimo o njenih željah in več kot slišimo, hitreje in lažje jim ustrezemo. Na primer, če ne bi bilo nobenih pritiskov podjetnikov, vprašanje če bi dali zdaj več kot 1.000.000€ za nakup zadev v povezavi z obrtno cono.

10. Kakšen vpliv na oblikovanje javnih politik v občini Velike Lašče pa dopuščate interesnim skupinam oziroma kako sodelujete z njimi? Ste pri soočanju z interesnimi skupinami naleteli na kakršnekoli konflikte ter kako ste jih rešili?

Ne morem si zamisliti, kako bi lahko interesne skupine oblikovale javne politike, saj s tega področja niso podkovane. Interesne skupine nam zgolj predlagajo, kaj bi bilo na njihovem področju potrebno narediti v občini. Te predloge lahko pri oblikovanju javnih politik upoštevam in kasneje predložim na občinskih sejah, kjer se potem o njih odločamo. Do konfliktov pa ne more priti, ker je razdelitev finančnih sredstev naša pristojnost, v končni fazi smo mi tisti, ki vse te kritike naložimo na svoja pleča. Včasih je naša vloga izredno težka, saj je potrebno poslušati vse interese in jih skušati zadovoljiti, kljub temu pa vseskozi poslušati kritike, da finančna sredstva porabimo za napačne stvari, seveda se najde vmes tudi kakšna pohvala, ampak saj veste kakšni so ljudje. Kakorkoli, kljub vsem »predlogom« javnosti, pa sta občina in občinski svet tista, ki morata krmariti med vsemi interesi in razdeljevati sredstva.

11. Je pritiskov s strani interesnih skupin ali občanov v Vaši občini veliko?

Pritiski se vršijo s strani vseh društev. Recimo športno društvo sedaj po zgrajeni dvorani prosi še za njeno brezplačno uporabo in podobno, tako da si stalno pod nekimi pritiski. Kot že rečeno, k meni ljudje navadno ne hodijo s pozitivnimi sporočili. Vsak, ki pride na občino, pride z nekim problemom, enako je tudi ob srečanjih v trgovini ali gostilni. Ta funkcija je včasih težka tudi iz osebnega stališča, ker sem jaz odgovoren za občinske probleme, moram te

pogosto nesti tudi domov. To je torej funkcija, pri kateri je potrebno nastaviti hrbet in poslušati vse prošnje, želje in sprotne žalitve.

12. Pritiskom interesnih skupin in občanov torej ne morete ubežati, kaj pa pritiski in direktive Vaše politične stranke? Kakšne direktive Vam postavlja politična stranka SDS in v kolikšni meri le-te izpolnjujete?

Stranka sama deluje na državnem nivoju in ti težko kaj pomaga ali zagotovi kakšno korist na lokalnem nivoju. Občina ima od nje lahko fizično korist le v primeru, da je »tvoja« stranka tudi vladna stranka, potem imaš določene prednosti, enako kot pri združeni funkciji župana in poslanca. Morda te bo recimo minister iz enake politične opcije raje sprejel, kot župane druge politične opcije ali »nestrankske« župane. Mimo zakonov pa tako ne moremo iti, v smislu protizakonitega omogočanja nekega denarja, saj imamo državne razpise, na katere lahko kandidiramo vse občine. Pozitivna stran stranke je to, da ima, če je dovolj močna in velika, klub županov, znotraj katerega si lahko izmenjuješ izkušnje o tem, kako župani delujemo in se soočamo s svojo funkcijo. Sicer pa Vam lahko (vsaj za male občine) 110% garantiram, da politične stranke ne vplivajo na delo v občini, v smislu, da bi se recimo vtikali s svojimi idejami. Zato mi je smešno, ko berem, da bomo izvajali neko strankarsko politiko. Kakšno strankarsko politiko? Katero odločitev v naši občini pa bi mi lahko recimo g. Janša sugeriral, katero cesto naj asfaltiramo in katero ne? Ne vem kako bi mi lahko politični veljak stranke na lokalnem nivoju narekoval določene politike v interesu stranke. Prej obratno, kar je v interesu občine je lahko tudi v interesu stranke. Kakorkoli pa imam tudi sam te pojme jasno razčiščene in zame je na prvem mestu ta občina ter pri tem ne bom dopustil, da bo nekdo vplival name in uveljavljal svoje politično prepričanje na mojem hrbtu ali na delu moje občine. V takšnem primeru bi zapustil stranko in se priključil drugi, s katero bi se v tem pogledu ujeli.

13. Kaj pa pritisk s strani vlade? Ali ima vlada na Vašo funkcijo kakršenkoli vpliv? Ter kakšne so zahteve kabinetne vlade?

Vlada RS je tista, ki v zakonodajno telo, torej parlament pošilja zakone, ki jih ta sprejema, prav tako je tista, ki daje dodatne zadolžitve občinam. Včasih se je dogajalo, da je občinam nalagala določene dolžnosti brez zagotovitve sredstev za njihovo izvršbo, sedaj pa to evropske direktive preprečujejo, kar je edino pravilno. Potem, recimo ravno pred kratkim smo dobili obvestilo vlade, oziroma sklepe o investicijah, ki govorijo o tem, koliko sredstev lahko občine namensko dobijo s strani države za določene projekte, za katere se je bilo potrebno prijaviti. Občina Velike Lašče je s strani države dobila podpisane pogodbe za znesek 160.000€, ki je

namenjen za izgradnjo nekaterih cest. Zdaj pa se že govori, da vlada glede na obstoječo krizo ne bo izpolnila danih obljub, kar za marsikatero občino pomeni velik problem: mi smo naročili gradnjo te ceste, delavci so jo izvedli in izstavili račun, kaj pa naj storimo sedaj, če ne bomo dobili denarja, za katerega imamo sklep vlade, da nam pripada? Vlada je torej vsekakor organ, ki lahko vpliva na delo v lokalni skupnosti, in sicer s svojo novo zakonodajo ter s pristojnostmi, ki nam jih nalagajo, kot so recimo inšpekcijski organi itd.

14. Pa se Vam zdi ta ureditev korektna ali bi preferirali bolj avtonomne občine?

Osebno sem pristaš avtonomnosti občin, vendar pa je lahko avtonomnost različno prikazana. Nekateri zagovarjajo stališče, naj bo samostojna občina le tista, ki je lahko tudi finančno samostojna. Sam pa sem prepričan, da bi lahko bila marsikatera občina samostojna, če ne bi občanom dohodnine pobrala država in jo potem občinam vrnila v revnih 25-30%, ostalo pa obdržala zase. Zakaj se ima država pravico v 70-75% financirati iz finančnih sredstev naših občanov, medtem ko mi dobimo le drobtinice od tega in ne moremo občanom nuditi tistega udobja, ki bi si ga z vsemi izplačanimi davki, dohodninami in podobnim zaslužili? Jaz namreč ne poznam občine, ki bi se prostovoljno združila z drugo, preprosto iz tega razloga, ker je vsaka občina ugotovila, da se lažje in bolj enakopravno razvija, če je manjša. Občina Velike Lašče je recimo v tistem trenutku, ko je postala samostojna, dobila 30-40% finančnih sredstev več, kar pa ni dodatno bremenilo države. Tolikšna razlika je bila posledica tega, da smo pred tem prejeli le drobtinice od finančnih sredstev, ki jih je država nudila prejšnji večji občini. Državo pa tako ali tako enako veliko stane, če financira eno večjo občino ali pa več malih občin, določeno vsoto namreč namenja občinam in če bo teh več, bo pač za vse nekoliko manjši znesek. Odstotki od dohodnine, ki se vrnejo nazaj v lokalno skupnost so tako ali tako fiksno določeni. Fakulteta za upravo je raziskovala ravno to področje in njihova analiza je pokazala, da so dejansko veliko bolj uspešne in veliko bolj racionalno porabljajo svoja sredstva majhne občine. V javnosti se sicer razpreda o tem, da so manjše občine nezadostne, ampak poglej, tu moram jaz kot župan delati vse, v Ljubljani mu recimo ni potrebno, medtem ko jaz preučujem vse zadeve, s katerimi se spopadamo, torej po mojem mnenju opravljam svoje delo, ljubljanski župan sklicuje novinarske konference, se kaže v javnosti itd. Zakaj država dopušča, da prihaja do takih razlik, je mar to racionalno, da županu ni potrebno delati nič in ima v upravi zaposlenih približno petsto oseb, medtem ko jih imamo mi šest, pa mi povejte, je Ljubljana stokrat večja od občine Velike Lašče? Kljub temu, da ima Ljubljana stokrat večji proračun, kot mi, pa recimo nima sto osnovnih šol, mi imamo namreč eno. Ravno o tem sem se enkrat menil z ljubljansko podžupanjo, ko sem jo vprašal koliko

osnovnih šol ima Ljubljana in mislim, da mi je odvrnila približno štirideset. Torej Ljubljana ima stokrat več denarja kakor mi, glede na velikost in število prebivalcev, pa nima stokrat več šol za vzdrževati, jih ima le štirideset, mi imamo 160km cest, Ljubljana jih nima 16000km, temveč trikrat manj, kljub temu, da nima stokrat več stroškov ima torej lahko stokrat več dohodkov.

Poleg tega je naša občina zelo zahtevna za upravljanje, oziroma vodenje, ker smo zelo razseljeni in imamo veliko naselij, kilometre vodovodnih sistemov, cest itd. Neka druga občina npr. Vodice, ki ima enako velik proračun in s katero smo približno enaki po številu prebivalcev, pa ima 30 km cest, ki so že pet let vse asfaltirane. Ob logičnem razmisleku ugotovimo, da nameni občina Velike Lašče vsako leto približno 300.000€ za asfaltiranje cest, v teh petih letih je torej občina Vodice prihranila 1.500.000€ oziroma jih je lahko namenila za nekaj drugega. Prejšnja vlada je sicer naredila korak v pravično smer financiranja vseh slovenskih občin, ampak še z daleč ne dovolj velik. Financiranje je namreč še vedno prioritarno naravnano na število prebivalcev, ne pa tudi na druge kazalce, ki so pomembni za razvoj občine, na primer na število naselij itd.

15. Kaj pa mislite o mestu v državnem zboru? Bi v primeru, da bi bili tako župan kot tudi poslanec, lahko občini bolj pomagali? Ali se Vam funkciji zdita nezdržljivi in bi opustili Vašo funkcijo župana občine Velike Lašče, v primeru, da bi se Vam ponujal sedež v državnem zboru? Ste kdaj razmišljali o novem izzivu ali si želite ostati le na domači lokalni ravni?

V državni zbor sem poskušal priti, ker zakon to dovoljuje, vendar pa mi ni uspelo. Kljub moji kandidaturi pa menim, da ta dvojna funkcija ni korektna. Ti dve funkciji bi morali biti nezdržljivi, ker imajo te občine avtomatsko prednost pri vseh državnih sredstvih. Javno tega sicer ne bo nihče priznal, imamo pa dokaze, saj so narejene analize finančnih sredstev, ki so jih občine, v katerih so župani hkrati tudi poslanci, pridobile s strani države na raznih razpisih. Te občine so mnogo bolj uspešne, pri čemer ni razlike med župani-poslanci iz desne ali leve politične opcije. Tovrstni rezultati niso nič kaj nenavadnega, če upoštevamo dejstvo, da so poslanci tisti, ki glasujejo o investicijah države in se lahko dogovorijo za medsebojno podporo, ter tako pridobijo potrebna sredstva. Kar se mene tiče, je to normalno in nič ne obsojam. Enako, kot svetniki na lokalni ravni, med katerimi se vsak zavzema, da bo v svoj kraj pripeljal največ, gledajo tudi poslanci in hvala bogu, da so tako zavedni in poskrbijo za svoje občine. Vendar pa smo po drugi strani vse ostale občine prikrajšane in nismo v enakovrednem položaju.

16. Omenili ste svetnike občinskega sveta, med katerimi se v občini Velike Lašče formalno koalicija in opozicija ne oblikujeta, kaj pa neformalno? Se neformalno v Vašem občinskem svetu delite na koalicijo in opozicijo?

Ne, mi se ne delimo. Niti ne razmišljam o neki strogi koaliciji in opoziciji, pri nas je namreč tako, ti dve stranki, ki sta me javno podprli, SDS in SLS, imata skupaj 6 svetnikov, kar je polovica v občinskem svetu. V teh majhnih občinah ni takšnih sporov med koalicijo in opozicijo, oziroma je teh zelo malo, ker se državna strankarska politika odraža na državnem in ne na lokalnem nivoju. V večjih občinah mogoče imajo stroge koalicije in opozicije, ampak glejte, ko pri nas delamo cesto, ne gledamo na to ali je tam levi ali desni. Med drugim me moti tudi to, da se nas stalno nekam kupčka, mi smo vsi občinski funkcionarji občine Velike Lašče in delamo v njeno dobro, ne v dobro ene ali druge politične opcije.

17. Delovanje v dobro občine bi moralo predstavljati glavni cilj tudi občinski upravi. Je na občinski upravi Velikih Lašč, po Vašem mnenju, dovolj zaposlenih ali bi jih občina za uspešno delo potrebovala več?

Pri nas je zaposlenih 6 oseb, kar je vsekakor premalo, saj ni dovolj oseb, da bi lahko vsak pokrival svoje področje, tako mora ena oseba pokrivati dve ali več področij, težko pa je biti na vseh področjih poučen o vseh novostih. Zato v tem mandatu razmišljam o dveh dodatnih zaposlitvah, iz pravnega ali upravnega ter predvsem iz komunalnega področja, na katerem smo v naši občini še vedno prešibki. Zaposlil bi recimo eno osebo za polni in eno za polovični delovni čas, vendar moram v prvi vrsti ugotoviti, kako to sistematizirati ter ali bo občinski svet to sploh potrdil.

18. Iskali boste torej ozko specializirane uslužbenke, kar pomeni, da bodo iz lastnega področja premogli kar precej znanja, ki bi Vam lahko koristilo pri oblikovanju javnih politik. Pa to pri uslužbencih tudi izkoristite? Na kakšen način oblikujete ugodne javne politike? Sami z lastnimi izkušnjami, s pomočjo strokovnih javnih uslužbencev iz občinske uprave ali organiziranih skupin?

Moje mnenje, ki ga povem tudi javno, je, da je župan tisti, ki je dobil mandat in ki je odgovoren, saj so občani njemu zaupali vodenje občine. Menim tudi, da mi s tem, ko so me podprli, dokazujejo neko zaupanje, ki deloma temelji tudi na predvolilni ponudbi programa. Programsko politiko torej vodijo župani ali politične opcije, ki pridejo v občinski svet, saj so te tiste, ki so nagovorile občane in katerim so občani zaupali vodenje. Tukaj je zmotno

mišljenje, da je avtoritativnost slaba, saj za vodenje občine moraš biti avtoritativen. Vseeno pa župan zgolj predlaga dejavnosti občine, glasuje pa ne on, zato mora pripraviti ustrezno politiko, za katero bo dobil podporo večine v občinskem svetu, v nasprotnem primeru se namreč v občini ne sme ničesar narediti.

Nasprotno pa mora biti občinska uprava nepolitična in svoje delo opravljati strokovno, ne glede na to kdo je župan. Vmešati se je dolžna le v primeru, ko bi župan želel kaj izpeljati po svoje in bi pri tem pozabil upoštevati zakonitost postopkov, ki se izvajajo v občini. Ravno zato občinska uprava ni politični organ in nima omejenega roka trajanja, saj mora svoje naloge opravljati strokovno in neodvisno. Seveda mi pomagajo pri pripravi predlogov politike, če jih zato prosim, saj imamo župani tudi vlogo predstavnikov občine. Pri mojem protikandidatu na letošnjih volitvah me je najbolj motilo to, da se ni zavedal vloge župana in je pisal o tem kako bo večjo moč omogočil občinskemu svetu itd. Potrebno se je namreč zavedati, da je funkcija župana najpomembnejša v občini, saj združuje funkcije, ki jih na državnem nivoju opravljajo trije predsedniki. Župan ima torej nalogo predstavljanja občine, vodenja občinskega sveta in izvajanja izvršilne funkcije. V sklopu slednje podpisujem zakone, pogodbe itd., pri čemer mi seveda pomaga občinska uprava, ki te pogodbe pripravi. Ko občinski svet sprejme temeljni akt njegovega delovanja - proračun in se določijo prihodnje aktivnosti občine, pade velika odgovornost na občinsko upravo, ki mora izbrane postopke izpeljati v skladu z zakoni, javnimi razpisi in pravilniki o financiranju društev.

19. Kako torej sodelujete z občinsko upravo, ima uprava resnično le funkcijo izvajanja ali z njo sodelujete in oblikujete določene načrte za skupne projekte ali pa se Vam ta morda včasih celo upre in pride do konfliktov med Vami in Vašimi uslužbenci?

Konflikti z občinsko upravo? Naše sodelovanje poteka enostavno, občinsko upravo po zakonu vodi župan, ki ima za pomoč pri tem tajnika ali direktorja občinske uprave. Naša občinska uprava je enovita, kar pomeni da nimamo oddelkov, kot na primer mestna občina Ljubljana, zato se v našem primeru moja pomočnica imenuje tajnica občine. Tajnika lahko župan ob nastopu mandata zamenja in pripelje svojega človeka, ki je vezan na določen mandat štirih let. Jaz se za menjavo nisem odločil, saj sem čutil, da je ta gospa korektna in lojalna. Sicer pa je občinska uprava izvajalska institucija projektov, kar pomeni, da oni ne odločajo, kaj bomo delali v občini, o tem odloča občinski svet ob sprejemu občinskega proračuna. Občinski proračun predlaga župan in nihče drug, to je v izključni pristojnosti župana, sprejema pa ga seveda občinski svet, no, lahko ga tudi ne sprejme. V občinskem proračunu so zapisani vsi

projekti, ki se bodo izvajali v naslednjem letu. Zato se šele, ko je ta sprejet, vidi koliko sredstev nam ostane in damo potem zanje v občinsko glasilo Trobla javno objavo, torej poziv društvom, da se prijavijo zanje. Za samo izvedbo občinskega proračuna pa je pristojna občinska uprava. Ta se torej ne more odločati ali bomo na Turjaku delali cesto ali vrtino, oziroma katera izmed obeh bo prednostna, to ni njena naloga. Naloga občinske uprave je, da izvede navodila župana, ko ji ta posreduje odločitev občinskega sveta in reče, da je potrebno objaviti razpis za asfaltiranje ceste po Turjaku. Iz tega razloga ne more prihajati do konfliktov med javnimi uslužbenci in županom, konflikti se lahko pojavljajo le med županom in občinskimi svetniki, v primeru, ko je recimo župan iz ene politične opcije, večino v občinskem svetu pa ima druga opcija, in ko prvi nekaj predlaga, slednji pa mu tega ne potrdijo ter se posledično v občini ne more nič narediti. Kaj je glavna naloga občinske uprave in njenih uslužbencev, pa sem jim povedal že, ko sem prvič prišel v to pisarno in jih zbral skupaj na kolegiju. Od njih pričakujem zavedanje, da so oni servis našim občanom ter da so tu zaradi občanov in ne občani zaradi njih ter da morajo biti temu primerno prijazni do njih. Seveda pa morajo izvajati tudi vsa navodila, ki jih poda župan. Nekateri zadeve določajo tudi zakonska določila, pa če jih jaz povem ali ne. Lojalnost in strokovnost sta pomembni lastnosti javnih uslužbencev, torej občinske uprave, če teh lastnosti javni uslužbenci ne bi imeli, bi jih pač odpustili, sicer resda težje kot v zasebnem sektorju, da pa se vseeno. Naj poudarim, da jaz nisem še nikogar odpustil, saj naša občinska uprava odlično deluje. Žal pa imajo javni uslužbenci, zaradi nekaterih posameznikov v državi, negativen prizvok. Mi delamo zelo zavzeto in mi je hudo, ko nas potem vse mečejo v isti koš, skupaj s tistimi paradržavnimi ustanovami, za katere nihče ne ve, kaj je njihov prispevek k tej družbi.

20. Kaj pa menite o teorijah, ki zagovarjajo stališče, da tovrstni klasični tipi upravljanja občine izginjajo ter da so funkcije političnega funkcionarja, torej Vas in visokega javnega uslužbenca, v primeru Vaše občine tajnice občine, čedalje bolj zabrisane?

Kako? Kdo pa je oblikoval takšno teorijo? Pri nas so funkcije povsem jasno zastavljene. Če hočeš voditi občino, moraš biti izvoljen, zato pa ti morajo volivci zaupati. Njihovo zaupanje pridobiš, če si delal kolikor toliko korektno in pošteno, da ti je uspelo ustvariti vtis neke konsistentne politike. Drugače ne gre, v občini občinsko politiko vodi politika in sicer tista, ki je dobila večino glasov v neki občini.

Najlepša hvala za Vašo prijaznost in čas, ter pripravljenost odgovorjati na moja vprašanja.

Velike Lašče, občinska uprava, dne 9. november 2010, ob 17. uri.

Priloga C: Intervju z go. Jerico Tomšič Lušin, tajnico občine Velike Lašče

1. Za začetek me zanimajo bolj osnovna vprašanja, recimo katero vrsto izobrazbe imate?

Diplomirala sem na agronomiji, nato pa sem opravila še magisterij, tako da sem sedaj magistra kmetijstva.

2. Kakšen je bil Vaš karierni razvoj pred vstopom v uslužbenko razmerje v občini Velike Lašče?

Prva leta po diplomi sem bila nova raziskovalka za pretok na Biotehnični fakulteti na Oddelku za agronomijo, po končanem statusu novega raziskovalca so me zaposlili na Družbi za razvoj podeželja, vmes pa sem šla na porodniško in v tem času je imela Družba tako malo projektov, da ni bila več rentabilna in je šla v mirovanje. Iz tega razloga sem iskala novo službo in me je pot čisto slučajno zanesla na občino Velike Lašče. Tu se je takrat, leta 1994, ravno sprostilo delovno mesto tajnice krajevne skupnosti (takrat so bile namreč še krajevne skupnosti), ker je prejšnja tajnica dala odpoved in sprejela zaposlitev v Ljubljani, na krajevni skupnosti pa je bil samo en zaposlen tj. tajnik, ostali so bili neprofesionalci, in so tako nujno potrebovali zamenjavo. Potem pa sem glede na to, da sem imela majhne otroke in bila brez službe ter glede na to, da bi bila ta služba zelo blizu mojega doma, oddala vlogo in bila sprejeta. Že takoj prvi teden, ko sem začela z delom, pa sem ugotovila, zakaj se jim je tako mudilo. Isti teden so bile namreč z zakonom določene občine in je že izšel razpis za lokalne volitve.

3. Torej ste tu prisotni že od začetka, oziroma od ustanovitve občine. Je morda to razlog, da Vas je g. Zakrajšek, ob nastopu svojega mandata obdržal? Domnevam, da ste mu bila zaradi svojega znanja v veliko pomoč ob začetku njegovega županovanja?

Ja, občina je pokrivala območje treh nekdanjih krajevnih skupnosti: Velike Lašče, Rob in Turjak. Prvi župan je praktično, ker nismo obdržali krajevnih skupnosti kot pravnih oseb, najprej te zaposlene iz krajevnih skupnosti prerazporedil v občinsko upravo, to smo bili prvi trije zaposleni na občini, nato pa se je z velikimi potrebami občinska uprava tudi širila.

4. Na občini Velike Lašče ste torej zaposleni že od leta 1994, kako dolgo pa ste na tej poziciji?

Ja, od 1994 oziroma prav na občini od leta 1995, ker 1994 občina ni imela še nobenega zaposlenega, takrat so se ravno izpeljale lokalne volitve in konstitucija občinskega sveta. V tistem obdobju smo potem začeli z vsem. Z žigom, ki ga prej nismo imeli, pa odpreti smo

morali bančni račun za občino, ki ga prej seveda ni bilo, ter podobne zadeve na vseh področjih. Mestna občina Ljubljana je na začetku obdržala tudi večji del zaposlenih iz bivše občine, nekaj pa jih je šlo tudi na upravne enote. Takrat se je namreč zgodila tudi reorganizacija oziroma nastanek novih upravnih enot in razen finančnega poslovanja, ki je tistega pol leta potekalo prek nekega podračuna, smo vse ostale zadeve morali počasi postavljati na noge, pri tem pa nam mestna občina ni bila v kakšno veliko pomoč. Tako, da smo praktično vsi zaposleni takrat pokrivali kar nekaj področij. Kasneje smo kot prvo, dodatno zaposlili go. Veroniko Vasič, ki je potem prevzela družbene dejavnosti, katere so bile prej moja dolžnost.

5. Kako bi opisali Vaš kolektiv in odnose znotraj njega?

Naš kolektiv je zelo majhen in mislim, da se kar dobro razumemo in sodelujemo, kadar je kaj narobe si to povemo in zadeve razčistimo. Zadeva je taka, če mi ne bi delovali kot ekipa, če bi si sami med seboj nagajali in oteževali delo, bi bilo to res nesmiselno, saj imamo že tako dovolj drugih težav, ki jih moramo reševati na vseh področjih delovanja občine.

6. Imate pogosto kolegije, na katerih se skupaj pogovorite o svojem delu in si pomagata rešiti težavne vidike v delovanju občine?

Kolegije z županom imamo skoraj vsak dan. Zjutraj preden gre župan v Ljubljano v službo, se dobimo na čaju in se pomenimo o določenih stvareh ter mu poročamo o našem delu. Zdaj, ko župan tu ni več redno zaposlen mu vsak pusti zadeve, ki se ga dotikajo v svoji podpisni mapi, vendar pa je vseeno določene zadeve potrebno predebatirati. Zjutraj mu tako vsak sam razloži stvari v njegovi pisarni, nato pa se zberemo še vsi skupaj pri čaju in razčistimo zadeve.

7. Kdo razporeja funkcionalne zadolžitve v kolektivu? Je to Vaša ali županova pristojnost?

Prvotno županova, saj se že s pogodbami o zaposlitvi določijo sama področja delovanja zaposlenih ter posamezne naloge; podrobnejše naloge ali pa kakšne bolj nespecifične zadeve določim jaz, včasih pa tudi podžupanja. No za enkrat, po lokalnih volitvah, župan iz vrst občinskih svetnikov še ni imenoval podžupana, ampak domnevamo, da bo to storil. Potem pa podžupan, glede na županovo imenovanje, delo opravlja poklicno ali nepoklicno, pri nas je bil podžupan vedno nepoklicna funkcija, kar pomeni, da tudi ta ni bil prisoten za polni delovni čas. Župan je prva dva mandata opravljal svojo funkcijo poklicno, v zadnjih dveh pa se je odločil zaposliti drugje. Tudi podžupanji sta bili obe nepoklicni, kar pomeni, da se

priložnostno oglasi, kakšno stvar pogleda, organizira, se udeležuje raznih sestankov, nadomešča župana na raznih zadevah itd.

8. Podžupan predstavlja torej le pomoč županu in ne neke vrste povezavo med vama?

Ne, ne je zgolj njemu v pomoč, sedanja praksa kar se tiče njegovih nalog pa je, da pokriva področje družbenih dejavnosti, ki vključujejo šolstvo, otroško varstvo, kulturo.

9. Vas ta funkcija ni nikoli mikala?

Ne, ker moja funkcija v upravi ni združljiva s funkcijo podžupanje.

10. Katere pa so Vaše funkcionalne zadolžitve?

Od področij, ki jih pokrivamo, sama pokrivam področje gospodarstva. Kot tajnica občine pa seveda skoraj pri vseh zadevah sodelujem zraven, tj. pri večjih investicijah, investicijski dokumentaciji, civilni zaščiti, občinskem svetu, pri vseh splošnih zadevah, vedno pa me doletijo tudi vse obveznosti v zvezi v volitvah in pripravami nanje ter volilno komisijo oziroma pripravo vseh potrebnih reči. V bistvu je moje področje dosti široko.

11. Si te zadolžitve s področja gospodarstva v kolektivu delite še z drugimi osebami?

Ne, to je zgolj moje področje in ga upravljam sama. Dosti zadolžitev pa je seveda tudi, katere opravljam skupaj z drugimi. Recimo, ko drugi nekaj pripravijo, to potem skupaj predebatiramo in popravim, kar ugotovimo, da ni ustrezno, potem sem tudi zadolžena za pravilno izvedbo upravnega postopka in moram v zvezi z njim sama pregledati vse dokumente, predno jih podpišem. Tudi odločbo o komunalnem prispevku, ki jo pripravi kolega, moram pogledati, ker jo pač jaz podpišem. Seveda se tudi zgodi, da imam kakšne pripombe, kar kolega v šali komentira s tem, da imam včasih kar predober spomin, pred kratkim smo namreč imeli en primer, ko je nekdo zaprosil za oprostitev komunalnega prispevka češ, da je v preteklosti že toliko in toliko vlagal v komunalo, jaz pa sem se spomnila, da je za vsa tista vlaganja že dobil gradbeno dovoljenje za en objekt, ki ga potem ni dokončal. Zato morajo v končni fazi vse zadeve, ki ne gredo takoj v podpis županu, pristati še pri meni, da jih pregledam. Potem so tu različni projekti, kot je gradnja odprtega širokopasovnega omrežja, tega trenutno obravnavam skupaj z vsemi težavami in zapleti, podaljševanji rokov itd.

12. Ali se pri svojem delu srečujete s skupinami pritiska oz. organiziranimi interesnimi skupinami?

Glede na področje dela sodelujem predvsem z društvi na področju kmetijstva in turizma, kolegice pa s tistimi, ki delujejo na področjih kulture in športa, na splošno kar dosti sodelujemo z društvi, ki se na občino pogosto obračajo.

13. Ste imeli kdaj kakšne težave z njimi, glede na to, da znajo biti nekatere interesne skupine tudi precej konfliktno?

Včasih so res malo problematične, po drugi strani pa nekatere preveč temeljijo le na papirju, zelo različno, ker imajo tudi različne interese. Določena društva so zelo aktivna in so nam v pomoč tudi, če mi potrebujemo njihovo pomoč pri organizaciji ali izpeljavi določene akcije. Ta društva so po navadi vedno ena in ista, tako recimo pri Veliko Laški tržnici, ki sedaj poteka preko javnega zavoda Trubarjeve krajine, sodelujejo: Podeželske žene, Društvo za ohranjanje dediščine iz Gradeža ali pa Čebelarji recimo in s temi, ki so bolj aktivni, nimamo nobenih težav glede sodelovanja, saj so zelo kooperativni.

14. Kako pa rešujete morebitne spore z društvi?

Mi v upravi nimamo konfliktnih odnosov z društvi, je pa res da mogoče nekatera društva več pričakujejo in malo ustvarjajo sami. Od župana zahtevajo določeno sodelovanje in posluš občine in ob neprejemanju finančnih sredstev potem niso zadovoljni z županovim odnosom do njihovega društva, v teh primerih včasih prihaja do njihovega nezadovoljstva oziroma kakšnih pisem sem ter tja med županom in njimi, medtem ko z upravo pa ne.

15. Določene študije trdijo, da se vloge javnih uslužbencev in političnih funkcionarjev vedno bolj prekrivajo ter da pridobiva javni uslužbenec vedno bolj politično vlogo. Kaj vi menite o tem na podlagi lastnih izkušenj?

Župan z izvolitvijo prevzame kup odgovornosti in prav tako tudi občinski svet, ki mora vsako leto sprejeti najpomembnejši dokument v občini, tj. odlok o proračunu občine, ta proračun občine sicer predlaga župan, ampak on mora dobiti tudi potrebno večino med člani občinskega sveta. Za izvajanje proračuna je zopet odgovoren župan, tu pa pridemo v igro tudi mi, saj je naša dolžnost, da te zadeve izvedemo. Župan je tisti, ki je prav za prav vodja izvajanja proračuna, mi pa prejemamo zadolžitve kaj, kdo, kako in katera področja pokriva. Je pa res, da jaz ne bi rekla, da se spreminjamo v politike, temveč bolj, da postajamo strašni

ujetniki razno raznih predpisov, ki so čedalje bolj omejujoči in katerih je čedalje več. Tako se pojavljajo problemi s projektanti, ko pri pridobivanju gradbenih dovoljen za vse objekte, ki so v javnem interesu (recimo projekt gradnje čistilne naprave in kanalizacije na Rašci) naletimo na problem, da moramo imeti potrjeno poplavno študijo in soglasje od vodarjev Agencije za okolje in tako se nam po nepotrebnem zapletajo zadeve, saj na državnem nivoju naletimo na kup min. Drugo težavo predstavljajo občani – lastniki zemljišč, kjer se nam tudi zapleta kup postopkov v zvezi z izvajanjem del, pa naj bo to za investicije na področju družbenih dejavnosti, pri cestah, komunalni gradnji, vodovodu, ali pa kanalizaciji; pogosto naletimo na lastnika, od katerega ne dobimo služnosti in se nam projekt ustavi. Tako, da mislim, da kot uprava nismo politiki, to je še zmeraj predvsem župan, ki poda predlog občinskemu svetu in če z njim glede proračuna dobro sodeluje in ga sprejme, potem je spet odgovoren za izvrševanje tega.

16. Ali župan pri teh predlogih kdaj zaprosi za Vašo pomoč ali jih kar sam sestavi?

Župan se zelo angažira, da ostaja na tekočem z vsemi področji, s katerimi se ukvarjamo na občini, vendar pa preveč znanja tudi ne more ostati v spominu tako natančno, kot če se poglobljaš zgolj v eno ali dvoje področij, kot je primer pri uslužbencih na občini. Zato mu, v primeru, da župan prosi za pomoč, seveda pomagamo, predvsem kar se tekočih stvari tiče. Mi ocenimo kaj je potrebno: koliko sredstev moramo zagotoviti za doplačilo programov vrta, ali pa za šolo, za vzdrževanje stavb, materialne stroške, za vse te zadeve, za redno zimsko službo in podobno, to že, kar se pa tiče investicij, te pa po eni strani predlagajo vaški krajevni odbori in svetniki, po drugi strani pa župan in tudi uprava, ko vidimo kaj kar bi bilo potrebno urediti, kaj kar je nujno. Pri investicijah se torej vsi akterji usklajujemo, tako da tudi mi lahko podamo predloge, koliko pa se ti upoštevajo pa je vprašanje, ponekod se, ponekod ne.

17. Torej lahko sooblikujete določene javne politike, ni situacija takšna, da jih samo izvajate?

Ja, ko smo imeli vrtec še v prostorih, kjer je sedaj oddelek glasbene šole v Velikih Laščah je recimo ga. Veronika Vasič izračunala, koliko otrok smo imeli takrat, tako, da je pogledala kolikšno pomoč nudimo novorojenčkom in je ugotovila, da se povečuje število otrok ter podala predlog županu o gradnji novega vrta. Vrtec je recimo vseskozi pod okriljem osnovne šole pa ni ravnatelj nikoli dal pobude, v smislu: poslušajte ali na občini kaj razmišljate o gradnji novega vrta? To potrebo smo ugotovili mi skozi svoje delo, ko pa smo ga zgradili, smo ugotovili, da je zopet premajhen in smo začeli kar takoj dograjevati. Tako da moram reči, da kar opažamo tovrstne potrebe. Problem pa se pojavi v tem, da smo pri prijavih na različne

razpise pogosto neuspešni. Že dvakrat smo se recimo neuspešno prijaviili na razpis Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za njihovo sofinanciranje gradnje doma za ostarele. V tem času je država celo spremenila politiko, in sicer tako, da morajo sedaj te domove zgraditi investitorji sami in na lastne stroške, oni pa razpisujejo le še koncesije za zdravstvene storitve. Vendar pa smo tudi za slednje žal neuspešno kandidirali, tako da na nekaterih področjih smo uspešni, na drugih pa še ne.

18. Kako bi opisali Vašo lastno vlogo v občini Velike Lašče? Ali Vaša vloga obsega tudi (so)oblikovanje javnih politik ali te oblikuje župan, Vi pa ste pristojna za koordinacijo njihovih izvršitev?

Mi, kot oblikovalci politike na naši občini definitivno lahko marsikaj predlagamo in na marsikaj opozarjamo, koliko se nas upošteva je pa drugo. Tudi z županom včasih krešemo mnenja, ko se nam zdi nekaj bolje, njemu pa drugo, in potem reče: »Kaj me jeziš.« Konec koncev pa je seveda njegova odgovornost in njegova tudi obvelja. Možnosti za sooblikovanje torej imamo, je pa dosti ovir, ki niso odvisne zgolj od lokalne politike, ampak tudi od državne, ter od vseh predpisov, ki nas silijo k zbirokratiziranemu upravljanju občine. Kot že rečeno, pri svojem delu pogosto naletimo na kup omejitev, tako da se pogosto počutimo nemočne, predvsem zaradi zakonodaje, ki je imamo v tolikšni količini, da marsikatera zadeva že z zdravo pametjo ne gre več skupaj, oziroma postajajo zadeve vedno bolj neuskklajene.

Je pa res, da imamo vse občinske uprave prav za prav enake pristojnosti, v večjih občinah imajo uprave oddelke in na določenih področjih dela več ljudi, pri nas pa en človek pokriva več področij, zato tukaj težko dohajamo vse novosti. Morali bi pač imeti več zaposlenih, ker so naša področja tako različna, da če se poglobiš v eno, takoj zanemariš drugo oziroma padeš ven iz drugega. Tudi sama moram vsakič, ko gremo v razpise za nove zaposlitve (v glavnem za nadomeščanje in podobno) vse ponovno pogledati od A do Ž, ker to tako redko počnem in nisem ves čas v tem, podobno je tudi pri ostalih zadevah.

19. Menite, da je Vaša vloga zadostna ali bi lahko bolj pripomogli k uspešnosti občine? Če bi lahko, ali bi na dnevni red postavili določene družbene probleme, ki se jih še ne obravnava?

Ne moja vloga je zadostna, čeprav je potrebno poudariti, da je ta naša zakonodaja, kar se občine in občinskih uprav pa tajnikov občine oziroma direktorjev občinskih uprav tiče, rahlo čudna, ker je tako ali tako predstojnik občinske uprave župan, tajnik oziroma direktor

občinske uprave pa naj bi vodil občinsko upravo, ampak končni predstojnik je še vedno župan, ki tudi recimo sprejema odločitve o zaposlitvah, on je delodajalec, on je šef.

20. Torej če se odločite za novo zaposlitev v občinski upravi, ste sicer prisotna pri obravnavi kandidatov, končno odločitev pa sprejme župan?

Ja tako je, medtem ko predvsem pri upravnem postopku, pa na prvi stopnji odloča tajnik občine oziroma tisti, ki ga župan pooblasti, šele po pritožbi na drugi stopnji, pa pride na vrsto župan. Tako, da pri upravnem postopku skoraj vse zadeve upravlja občinska uprava oziroma tajnik občine ali po pooblastilu kdo drug.

21. Se pravi, če prav razumem, bi bilo smotrno, da bi se te zadeve bolj uredile in sicer tako, da bi se natančno vedelo, kdo je za kaj pristojen?

Ne, ni potrebe po tem, saj se ve. V bistvu so župani šefi, ostalo je sicer malo nedorečeno ja, vendar pa konec koncev, kakorkoli obračamo so župani tisti, ki so neposredno izvoljeni in je prav, da imajo, glede na odgovornosti, ki jih nosijo, pravico do odločanja o zadevah.

22. Kako pa je potem z dnevnim redom, bi nanj postavili določene probleme, ki se tam ne pojavljajo?

Pridejo zadeve, ki bi jih lahko ja, ampak po navadi nam časa zmanjka, ker je toliko različnih zadev, da se enostavno včasih časovno ne izide, saj imajo vedno nekatere zadeve prednost in jih je potrebno prioritarno urediti. Recimo danes zjutraj smo se zmenili, da absolutno moramo izbrati izvajalca gospodarske javne službe za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, ker nam je prejšnji izvajalec prekinil pogodbo in je to prednostna naloga in konec, nimamo kaj. Tako, da za kakšno zadevo seveda zmanjka časa in pride potem kasneje na vrsto, včasih pa je tako ali tako s kakšno zadevo, recimo z navodili državnih organov, dobro malo počakati, ker pridejo po navadi kasneje še dodatna navodila, ki so potem malo drugačna, tako da niso vse zadeve, ki jih na prvo žogo rešiš dobre ali optimalne, saj ti lahko povzročijo dvojno delo.

To bi bilo vse, najlepša hvala za Vašo prijaznost in čas, ter pripravljenost odgovarjati na moja vprašanja.

Velike Lašče, občinska uprava, dne 11. november 2010, ob 15. uri.